

การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สวณกลาง กรุงเทพมหานคร

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มิถุนายน 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มิถุนายน 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

ADMINISTRATION OF EARLY CHILDHOOD CURRICULUM
FOR SPECIAL NEEDED CHILDREN 2019
OF CENTRAL SPECIAL EDUCATION CENTER, BANGKOK

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

June 2022

Copyright 2022 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

ของ ยุทธศักดิ์ ภูพานารักษ์

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนางรงค์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ดร. ธารินทร์ รसानนท์)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี)

..... คณบดีวิทยาลัยการจัดการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชลธิดา เทพหินลับ)

เรื่อง:	การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	ยุทธศักดิ์ ภูผาอารักษ์, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2565
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ดร. ธารินทร์ รสานนท์
คำสำคัญ:	การบริหารหลักสูตร, ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง, เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร และ 2) เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน คุณวุฒิการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางดินแดง และหน่วยบริการ ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe'

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษพุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการนำหลักสูตรไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และด้านการประกันคุณภาพภายใน อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษพุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครู ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนคุณวุฒิการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน ในภาพรวมและรายด้าน มีการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Title: ADMINISTRATION OF EARLY CHILDHOOD CURRICULUM
FOR SPECIAL NEEDED CHILDREN 2019
OF CENTRAL SPECIAL EDUCATION CENTER, BANGKOK

Author: Yutthasak Phupha-arak, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of
Phayao, 2022

Advisor: Dr. Tharin Rasanond , Ph.D.

Keywords: Curriculum administration, Central special education center, Children with special needed

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the administration of early childhood education curriculum for Children with special needed, B.E. 2019 at Central Special Education Center, Bangkok 2) to compare the administration of the curriculum in teacher's opinions classified by gender, level of education, position, work experience, educational qualifications, and place of work. The sample was 108 teachers of the central special education center, The research tool used was a 5-level questionnaire with a reliability value of 0.97. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA and Scheffe test.

The results of the research showed that 1) the administration of early childhood education curriculum for Children with special needed in the year 2019 of the Central Special Education Center. in overall was at high level which the curriculum development and the curriculum implementation were at highest level, the planning of the curriculum implementation, the curriculum supervision, controlling and evaluation and the curriculum adaptation and improvement were at high level. 2) the results of the comparison of teachers' opinions regarding the administration of early childhood education curriculum in teachers' opinions, classified by gender, level of education, position, work experience in overall were not different but teachers educational qualifications, and place of work, in overall and each aspect were statistically significant difference at .05 level.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดีได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง จาก ดร.ธารินทร์ รसानนท์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำตลอดจนตรวจทาน แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัยซึ่งผู้วิจัยได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป และขอขอบพระคุณท่านเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่านที่ผู้วิจัยได้นำมาอ้างอิงไว้ในการ ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อัฉรธา วัฒนางณรงค์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี อาจารย์ประจำวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา และนายชูศักดิ์ ศิริเชียงพิณ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไข และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณะครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกและตอบแบบสอบถาม ตลอดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ขอขอบพระคุณคณะครูและบุคลากรทุกท่านของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง และเพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2563 ทุกท่านที่ สนับสนุน ช่วยเหลือห่วงใย และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ท้ายสุด ขอกราบขอบพระคุณครอบครัว เพื่อน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้เป็นกำลังใจให้ คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอมอบเป็นเครื่อง บูชา พระคุณบิดามารดา ผู้ซึ่งเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้ลูกมีวันนี้ รวมทั้งครู อาจารย์ที่เคารพเป็น อย่างสูงทุกท่าน

ยุทศศักดิ์ ภูผาอารักษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารและการบริหารสถานศึกษา.....	12
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร	19
แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับบริหารหลักสูตรสถานศึกษา.....	27
แนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรด้านประชากรศาสตร์	47
บริบทและหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สอนกลาง กรุงเทพมหานคร	49

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	65
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	65
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	67
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	68
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	70
สัญลักษณ์ทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	71
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ...	73
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง	81
บทที่ 5 บทสรุป.....	94
สรุปผลการวิจัย	94
อภิปรายผล.....	97
ข้อเสนอแนะ.....	105
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	113
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	114
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้การวิจัย	115
ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	123

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	65
ตาราง 2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	71
ตาราง 3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	71
ตาราง 4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง	71
ตาราง 5 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน	72
ตาราง 6 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา	72
ตาราง 7 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานที่ปฏิบัติงาน.....	72
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง โดยรวมและในแต่ละด้าน.....	73
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นรายข้อ.....	74
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา เป็นรายข้อ.....	75
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นรายข้อ.....	76
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษา พิเศษ ส่วนกลาง ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล เป็นรายข้อ.....	78

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษา พิเศษ ส่วนกลาง ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร เป็นรายชื่อ.....	79
ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นรายชื่อ.....	80
ตาราง 15 แสดงการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มี ความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษา พิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามเพศโดยรวมและในแต่ละด้าน.....	82
ตาราง 16 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มี ความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษา พิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและในแต่ละด้าน.....	83
ตาราง 17 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มี ความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษา พิเศษ ส่วนกลางจำแนกตามสถานที่ปฏิบัติงาน โดยรวมและในแต่ละด้าน.....	84
ตาราง 18 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มี ความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและในแต่ละด้าน.....	85
ตาราง 19 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มี ความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษา พิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและในแต่ละด้าน.....	86
ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็น ของครู ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา โดยรวมและในแต่ ละด้าน.....	87
ตาราง 21 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มี ความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษา พิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา โดยรวมและในแต่ละด้าน.....	88

ตาราง 22 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครู ของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา โดยรวมเป็นรายคู่.....	89
ตาราง 23 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครู ของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นรายคู่.....	89
ตาราง 24 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครู ของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของ สถานศึกษา เป็นรายคู่.....	90
ตาราง 25 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นรายคู่.....	91
ตาราง 26 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครู ศูนย์ การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล เป็นรายคู่.....	91
ตาราง 27 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรของสถานศึกษา เป็นรายคู่.....	92
ตาราง 28 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครู ศูนย์ การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา เป็นรายคู่.....	93
ตาราง 29 แสดงผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม.....	123

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
---------------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้อย่าง ปกติสุข ตลอดจนสร้างความเจริญมั่นคงให้แก่ประเทศ โลกยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมเผชิญความท้าทายจากกระแสโลก ซึ่งปัจจัยที่สำคัญสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของคน ดังนั้น การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่การศึกษาต้องมีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพของผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ เป็นคนที่มีรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งตนเอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาจึงต้องมีการปรับและเปลี่ยนให้ทันต่อความก้าวหน้าของ สังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากสังคมที่มีความเป็นอยู่อย่าง เรียบง่าย กลายเป็นสังคมที่มีความยุ่งยากซับซ้อนทั้งในการดำเนินชีวิตและทางเศรษฐกิจ ถ้าประเทศใดมีบุคลากรที่มีศักยภาพ มีขีดความสามารถในการจัดการรู้จักใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสม มีระบบสารสนเทศข่าวสาร มีข้อมูลที่มีสมบูรณ์ในการตัดสินใจ สามารถร่วมมือ ร่วมกลุ่มกัน ก็จะได้เปรียบในการแข่งขันบนเวทีระดับโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 8)

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการ ตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม และวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็ก พัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพ และต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

อย่างมีความสุข และเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 2)

สภาพการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รวมทั้งกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2565) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560–2579) แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (พ.ศ. 2560–2564) นำไปสู่การกำหนดทักษะสำคัญสำหรับเด็กในศตวรรษที่ 21 ที่มีความสำคัญในการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความสอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน การเตรียมเด็กตั้งแต่ปฐมวัยมีความสำคัญอย่างมากในการให้การอบรมสั่งสอนให้ความรู้และปลูกฝังความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้แก่เด็ก ๆ ตั้งแต่ยังเล็กในช่วงปฐมวัย คือ ในวัยแรกเกิดถึง 6 ขวบ ซึ่งถือว่าเป็นช่วงวัยเยาว์ของชีวิตที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากในวัยนี้เป็นช่วงที่สมองมีการเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ที่มีความสมบูรณ์ เป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกด้านเจริญเติบโตในอัตราที่สูงสุด โดยเฉพาะระบบประสาทและสมอง ซึ่งเจริญเติบโตได้ถึง ร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่ ถือได้ว่าเป็นระยะที่เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดในชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า ก)

ดังนั้น การวางรากฐานที่ดีให้กับเด็กปฐมวัยจึงเท่ากับเป็นการเตรียม และสร้างพลเมืองที่ดี มีคุณภาพให้กับประเทศชาตินั่นเอง จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย ก็เพื่อสร้างเสริมพัฒนาการทุกด้านให้เจริญเติบโตถึงขีดสุดของศักยภาพ และเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนรู้ โดยคุณสมบัติที่มุ่งสร้างเสริม คือ กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม คุณธรรม จริยธรรม วิถีชีวิตไทย สิ่งแวดล้อม และค่านิยมที่ถูกต้อง หากโรงเรียนมีการบริหารจัดการที่ดี มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ที่สามารถเป็นแนวทางหลักให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนยึดถือ และปฏิบัติตามก็เชื่อได้ว่า โรงเรียนนั้น ๆ จะประสบความสำเร็จเป็นโรงเรียนยอดนิยมนของผู้ปกครองได้ (พัชรภรณ์ ปัญญาวุฒิไกร, 2551, หน้า 2)

การศึกษาพิเศษ เป็นการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนเป็นพิเศษ ทั้งโดยวิธีการสอน การจัดดำเนินการวิธีการสอน และการให้บริการ ทั้งนี้ เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ด้อยโอกาส และขาดความเสมอภาคในการได้รับสิทธิตามที่รัฐจัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่เด็กในวัยเรียน โดยทั่วไปสาเหตุแห่งความด้อยโอกาสนั้นเป็นผลมาจากสภาพความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา

และอารมณ์ นอกจากนี้ยังรวมถึงการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปัญญาเลิศ ซึ่งเป็นเด็กที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่าเด็กปกติ (ศรียา นิยมธรรม, 2546)

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ตราพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และได้กล่าวถึงสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาสำหรับคนพิการไว้ว่า คนพิการมีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และมีสิทธิเลือกบริการ ทางการศึกษาสถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นของบุคคลนั้น รวมถึงได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐาน และประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้อ การทดสอบ ทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท และบุคคลดั่งนั้น รัฐจึงต้องจัดการศึกษาให้กับคนพิการ เพื่อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุข (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2551) สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการระดับโลกด้านคนพิการ มีวาระเพื่อการปฏิบัติและกฎมาตรฐานเกี่ยวกับคนพิการ ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาคนพิการโดยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดมาตรการอันจะเป็นผลดีแก่การป้องกันความพิการ การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้วยการตระหนักถึงเป้าหมายของการมีโอกาสและการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของคนพิการในการดำรงชีวิตในสังคมตลอดจนการพัฒนาความเสมอภาคกับคนทั่วไปให้เป็นจริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 14)

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายให้พัฒนาการศึกษา ระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยได้นำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ของกระทรวงศึกษาธิการ มาศึกษาและปรับปรุงไปสู่แนวปฏิบัติที่ครอบคลุมมีความชัดเจน เป็นธรรมชาติ การจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยของศูนย์การศึกษาพิเศษ ให้ตรงตามสภาพความพิการ และศักยภาพของแต่ละบุคคล เพื่อสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ ชุมชน และผู้ปกครอง และได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 เพื่อให้ศูนย์การศึกษาพิเศษ มีและใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นแนวเดียวกัน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2563)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง เป็นองค์กรนำด้านการศึกษาพิเศษ มีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญ ได้แก่ จัดและส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการให้ความช่วยเหลือ

ระยะแรกเริ่ม และเตรียมความพร้อมของคณาจารย์ เพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นหลักสูตรเพื่อให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี ให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการ สำหรับเด็กพิการแต่ละประเภทที่เหมาะสมเต็มศักยภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความพิการและศักยภาพของแต่ละบุคคล หลักสูตรนี้จึงเหมาะสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ นอกจากนี้สถานศึกษาสถานพัฒนาเด็กเล็ก และหน่วยงานที่มีเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สามารถนำไปใช้เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับปฐมวัย เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2562)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง เป็นสถานศึกษานำร่องที่ได้นำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 มาจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา และใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นระยะเวลา 2 ปี ซึ่งการบริหารหลักสูตรในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง และหน่วยบริการ โดยครูและบุคลากรที่มีคุณวุฒิการศึกษา มีหลากหลายสาขาวิชา ได้แก่ คุณวุฒิการศึกษาพิเศษโดยตรง คุณวุฒินักสหวิชาชีพ และครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ ประกอบกับครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่เป็นครูที่มีประสบการณ์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษน้อย จึงอาจทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจ ในการบริหารหลักสูตร โดยเฉพาะการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และการใช้เทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีความสนใจศึกษาการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ที่ได้นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการปรับปรุง

และพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษใน ศูนย์การศึกษาพิเศษให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครู ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน คุณวุฒิ การศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน

สมมติฐานของการวิจัย

ครู เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน คุณวุฒิ การศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและแต่ละด้านแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การบริหารหลักสูตรปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

- 1.1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา
- 1.3 ด้านการนำหลักสูตรไปใช้
- 1.4 ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล
- 1.5 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 1.6 ด้านการประกันคุณภาพภายใน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ตำแหน่งข้าราชการ พนักงานราชการ และครูอัตราจ้าง ในปีการศึกษา 2564 ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางดินแดง จำนวน 96 คน หน่วยบริการ จำนวน 55 คน รวม 151 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลทั่วไปของครู ได้แก่

3.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

3.1.2 ระดับการศึกษา

- 1) ปริญญาตรี
- 2) สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 ตำแหน่ง

- 1) ข้าราชการ
- 2) พนักงานราชการและครูอัตราจ้าง

3.1.4 ประสบการณ์ทำงาน

- 1) 1-2 ปี
- 2) 3 ปีขึ้นไป

3.1.5 คุณวุฒิการศึกษา

- 1) การศึกษาพิเศษ
- 2) นักสหวิชาชีพ
- 3) การศึกษาอื่น ๆ

3.1.6 สถานที่ปฏิบัติงาน

- 1) ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง
- 2) หน่วยบริการ

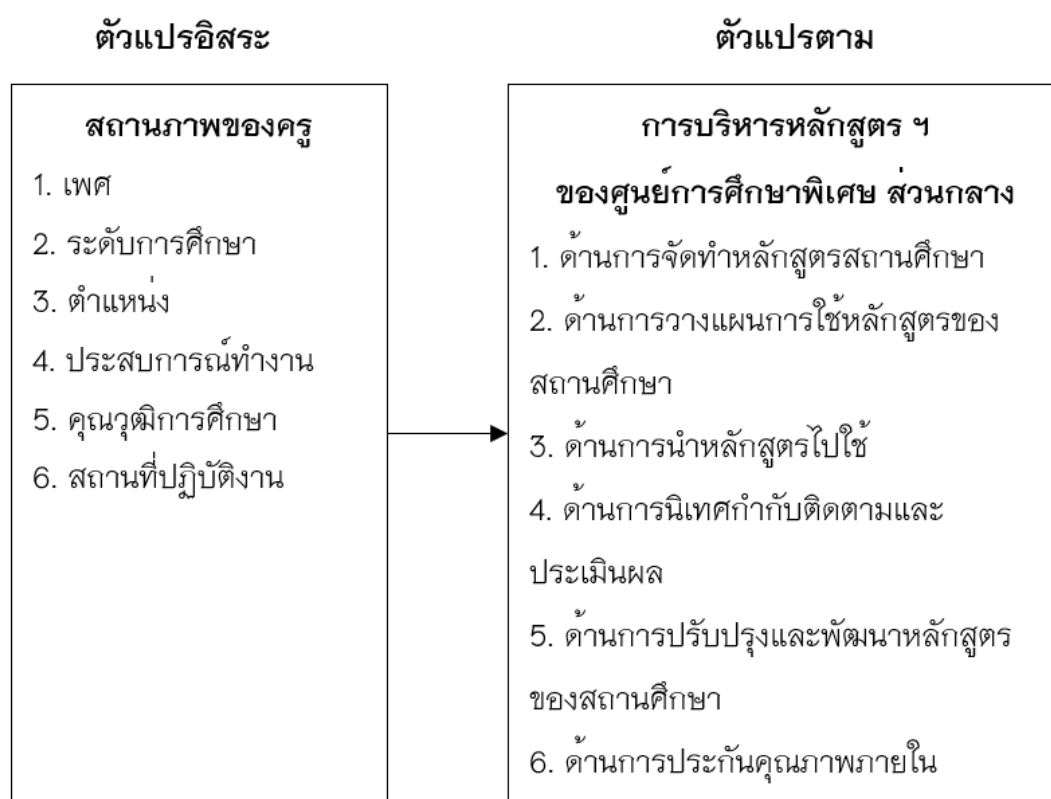
3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร 6 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

3.2.2 ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา

- 3.2.3 ด้านการนำหลักสูตรไปใช้
- 3.2.4 ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล
- 3.2.5 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 3.2.6 ด้านการประกันคุณภาพภายใน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การบริหารหลักสูตร** หมายถึง กระบวนการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุข เหมาะสมตามพัฒนาการ ตามกระบวนการบริหารหลักสูตร 6 ด้าน ดังนี้

1.1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดวิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย กลุ่มเป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามประเภทความพิการ การจัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัดสภาพที่พึงประสงค์ จัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการสอนรายบุคคล คำอธิบายรายวิชา และเกณฑ์การวัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสม

1.2 การวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การเตรียมการหรือวางแผนในการจัดสรรงบประมาณ อาคารสถานที่ มีวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร การจัดหาหรือเลือกใช้และพัฒนาสื่ออย่างเพียงพอ มีการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นรายบุคคล สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการวางแผนด้านการวิจัย การวัดและประเมินผล และมีการวางแผนด้านการนิเทศกำกับติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

1.3 การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายโดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง ครูใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการจัดทำสารสนเทศ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะชีวิตให้อยู่รวมในสังคมอย่างมีความสุข จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคลตามความต้องการจำเป็นพิเศษ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และจัดระบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียนได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง

1.4 การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมมือกันจัดทำแผนงานโครงการนิเทศ กำกับ ติดตาม พร้อมทั้งประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยการใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินที่หลากหลาย สอดคล้องกับตัวชี้วัดความสำเร็จจากการนิเทศภายในอย่างกัลยาณมิตร ด้วยบรรยากาศของความร่วมมือของทุกฝ่าย มีการจัดทำรายงานการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลและเปรียบเทียบกับกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง นำข้อมูลย้อนกลับและผลการประเมินมาใช้ในการตัดสินใจปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.5 การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาได้นำข้อมูลย้อนกลับและผลของการประเมินนั้น มาใช้ประกอบในการตัดสินใจปรับปรุงและพัฒนากระบวนการของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้เหมาะสม

กับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว คุ่มค่า และเพิ่มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น บนฐานข้อมูลของระบบสารสนเทศและมีการกระตุ้นให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.6 การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนตามปกติ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษาว่าการดำเนินการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ หรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ

2. เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ หมายถึง เด็กที่มาใช้บริการในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง อายุ 6 ปีที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรมสติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป

3. ครู หมายถึง ครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จัดการศึกษาอบรมให้แก่ เด็ก ผู้ปกครอง บุคลากร ชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิการ

4. คุณวุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของครู ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น คุณวุฒิการศึกษาพิเศษ คุณวุฒินักสหวิชาชีพและคุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ

4.1 คุณวุฒิการศึกษาพิเศษ หมายถึง ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษระดับปริญญาตรีขึ้นไป

4.2 คุณวุฒินักสหวิชาชีพ หมายถึง ครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ในสาขาวิชากายภาพบำบัด กิจกรรมบำบัด จิตวิทยาคลินิก และแพทย์แผนไทย

4.3 คุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปในสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ศิลปศึกษา พลศึกษา ดนตรีศึกษา และสังคมศึกษา

5. สถานที่ปฏิบัติงาน หมายถึง สถานที่ปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ให้บริการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ที่มารับการฟื้นฟูสมรรถภาพและเตรียมความพร้อมตั้งแต่แรกเกิด

หรือตั้งแต่เมื่อทราบว่ามี ความบกพร่อง เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

5.1 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางดินแดง หมายถึง ครูผู้สอนที่ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแบบไป-กลับ ภายในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

5.2 หน่วยบริการ หมายถึง ครูผู้สอนที่ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแบบไป-กลับ ในหน่วยบริการ โดยการจัดตั้งของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง เพื่อลดข้อจำกัดของระยะทาง ค่าใช้จ่ายในการมารับบริการภายในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง ประกอบไปด้วย หน่วยบริการมีนบุรี หน่วยบริการธนบุรี หน่วยบริการบางกอกน้อย หน่วยบริการลาดกระบัง หน่วยบริการสวนหลวง หน่วยบริการลาดพร้าว หน่วยบริการรามอินทรา และหน่วยบริการ บางคอแหลม

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ในด้านการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

2. เพื่อเป็นแนวทางให้ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา/ประจำจังหวัด ทั้ง 77 แห่ง ทั่วประเทศ ได้นำไปพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาของตนให้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแต่ละประเภทความพิการ ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารและการบริหารสถานศึกษา
  - 1.1 ความหมายของการบริหาร
  - 1.2 กระบวนการบริหาร
  - 1.3 การบริหารสถานศึกษา
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร
  - 2.1 ความหมายของหลักสูตร
  - 2.2 ความสำคัญของหลักสูตร
  - 2.3 องค์ประกอบของหลักสูตร
  - 2.4 การพัฒนาหลักสูตร
3. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
  - 3.1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
  - 3.2 การวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา
  - 3.3 การนำหลักสูตรไปใช้
  - 3.4 การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล
  - 3.5 การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
  - 3.6 การประกันคุณภาพภายใน
4. แนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรด้านประชากรศาสตร์
5. บริบทและหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยภายในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารและการบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหาร

คำว่า “บริหาร” มาจากคำว่า Administration มีความหมายเหมือนกับคำว่า Management ฉะนั้น จึงมีการใช้ทั้งสองคำนี้ในลักษณะเดียวกัน แต่คำว่า Management มักจะใช้ในการบริหารองค์การ หรือหน่วยงานที่มุ่งในด้านผลกำไร แต่การบริหารงานในวงการศึกษาหรือการบริหารงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนนั้นมิได้มุ่งหวังผลกำไร หรือขาดทุนจึงใช้คำว่า Administration จึงจะเหมาะสมที่สุด การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์การ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ การบริหารงานที่สำคัญจะนำไปสู่ความก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การ ซึ่งมีการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหาร และความเจริญเติบโตของการบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์การใด ย่อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ มีนักบริหาร นักวิชาการ และนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลายทัศนะซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2549, หน้า 3) ได้กล่าวว่า การบริหารหมายถึง การทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) เมื่อว่าตามคำนิยามนี้การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือในวันอาสาฬหบูชาเมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่ปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสังฆรัตนะขึ้น เมื่อมีพระสังฆรัตนะเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์

ศิรินารถ นันทวัฒน์ภริมย (2547, หน้า 37) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่าการบริหารเป็นงานที่มีบทบาทหลักในการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานอื่น ๆ ของโรงเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามมาตรฐานคุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนด มุ่งพัฒนาโรงเรียนให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการบริหารจัดการศึกษา รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานโรงเรียนต่อสาธารณชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี และให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน องค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สิรภพ เหล่าลาภะ (2545, หน้า 140) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารไว้ 2 นัย คือ

1) คำว่า บริหาร มาจากภาษาบาลีว่า ปริหาร มาจากศัพท์ว่า ปริ แปลว่า รอบ และหรรษาตุ ในความนำไป ดังนั้น คำว่าบริหาร จึงแปลว่า นำไปโดยรอบ อีกสำนวนหนึ่ง คำว่า บริหาร แปลว่า อ้อมหนี หลีกหนี หลบหนี ดังในประโยคภาษาบาลีว่า “ปญฺห ปริหริต สมตฺถิเณ” แปลว่า ผู้สามารถเพื่อการอ้อมหนี หลีกหนี หลบซึ่งปัญหา หรือแปลว่า ผู้สามารถบริหารปัญหา และนำปัญหาไปโดยรอบหรือกำจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป

2) คำว่า บริหาร แปลมาจาก ภาษาอังกฤษว่า Administer และ Administration แปลความหมาย คือ การปกครอง ดำเนินการ อำนวยการจัดการ จัดให้ ส่งเสริมและบำรุง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การที่กลุ่มคนที่มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ เดียวกันมาสร้างความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบโดยการใช้ กระบวนการพัฒนาสมาชิกในองค์กร ทั้งด้านบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม อย่างมีระเบียบ โดยใช้วิธีการจัดการองค์กร การสั่งการ การอำนวยความสะดวก การปรับปรุงงานและปัจจัย ทรัพยากรทางการบริหารคือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ มาเป็นส่วนประกอบใน การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในที่สุด

กระบวนการบริหาร

กระบวนการบริหาร ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน มีแนวคิดของ กระบวนการบริหาร ไว้ดังนี้

ฟาโยล์; เชียร์ส; เกรก (Fayol, 1949, p.5-6; Sears, 1959, p. 17-34; Gregg, 1957, p. 247 อ้างอิงใน ฌรงค์ อภัยใจ 2560, หน้า 17) มีแนวคิด การกำหนดขั้นตอนการบริหาร ที่คล้ายกัน คือ

1. การวางแผน (Plan) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะคาดการณ์ล่วงหน้า ถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้วกำหนดแผนการปฏิบัติงานไว้เป็นแนวทางในการทำงานในอนาคต
2. การจัดองค์การ (Organize) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารในการจัดโครงสร้าง ของงานและอำนาจหน้าที่ของบุคคล
3. การบังคับบัญชา (Command) หมายถึง กระบวนการเกี่ยวกับการวินิจฉัยสั่งการ การตัดสินใจ การมอบหมายหน้าที่การงาน การนิเทศงานตลอดจนการใช้ภาวะผู้นำ
4. การประสานงาน (Coordinate) หมายถึง ความร่วมมือ ร่วมใจในการปฏิบัติงาน การจัดระเบียบงานให้เรียบร้อย สอดคล้องกลมกลืนกันเพื่อให้งานสมดุลและบรรลุเป้าหมาย

ตามที่กำหนดไว้ การประสานงานเปรียบเสมือนตัวกลางนำฟันเฟืองของบรรดากิจกรรมทั้งหลายให้สอดคล้องต่อกัน เพื่อให้งานดำเนินไปด้วยความกลมกลืนราบรื่นและเรียบร้อย

5. การควบคุมงาน (Control) หมายถึง การกำกับงานและตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานได้ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ โดยอาศัยการรายงานและงบประมาณเป็นเครื่องมือ

สำหรับการบริหารแบบกวลิตและเออร์ริค (Guick, n.d.; Uruick, n.d. อ้างอิงใน นิพนธ์ กินาวงศ์, 2544, หน้า 40-42) ได้กล่าวถึงกระบวนการ การบริหารไว้ 7 ประการ โดยทั่วไปใช้อักษรย่อ POSDCoRB

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางโครงการอย่างกว้าง ๆ ว่ามีงานอะไรบ้างที่จะต้องปฏิบัติตามลำดับ พร้อมด้วยวางแผนวิธีปฏิบัติวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้น ๆ ก่อนลงมือปฏิบัติ

2. การจัดรูปโครงสร้าง (Organizing) หมายถึง เค้าโครงสร้างของการบริหารโดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อย หรือของตำแหน่งต่าง ๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจนพร้อมด้วยกำหนดลักษณะและวิธีการติดต่อประสานสัมพันธ์กัน ตามลำดับชั้นแห่งอำนาจหน้าที่สูงต่ำลดหลั่นกันไป

3. การบริหารงานบุคคล (Staffing) หมายถึง การแสวงหาการบรรจุแต่งตั้ง การฝึกอบรมและพัฒนา การบำรุงขวัญ การเลื่อนขั้น ลดชั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากตำแหน่งงาน รวมทั้งการบำรุงรักษาสภาพของการทำงานที่ดีให้มีอยู่ตลอดไป

4. การวินิจฉัยสั่งการ (Directing) หมายถึง หลังจากได้วิเคราะห์และพิจารณางานโดยรอบครอบแล้ว รวมทั้งการติดตามและให้มีการปฏิบัติงานตามคำสั่งนั้น ๆ ในฐานะที่ผู้บริหารเป็นผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยงาน

5. การประสานงาน (Co-Ordination) หมายถึง สื่อสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่าง ๆ ภายในองค์การให้เข้ากันได้ เพื่อให้งานเดินและเกิดประสิทธิภาพ ไม่มีการทำงานซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน ทำให้ทุกหน่วยงานประสานกลมเกลียวกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักขององค์การร่วมกัน

6. การเสนอรายงาน (Reporting) หมายถึง ให้ผู้บริหารที่รับผิดชอบต่าง ๆ ทราบความเคลื่อนไหวความเป็นไปเป็นระยะ ๆ ทั้งผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบความก้าวหน้าของงานของตนอยู่เสมอ การเสนอรายงานจำเป็นต้องมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานมีการวิจัย การประเมินผล และมีการตรวจสอบเป็นระยะ ๆ เพื่อการปรับปรุงได้ทันทีหรือการปรับปรุงในอนาคต

7. การจัดทำงบประมาณการเงิน (Budgeting) หมายถึง การวางแผนหรือโครงการใช้จ่ายเงิน การทำบัญชี และการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินโดยรอบคอบและรัดกุม

นอกจากนั้น เดมมิ่ง (Deming, 1986 อ้างอิงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2555, หน้า 26-27) เสนอขั้นตอนการบริหารงานคุณภาพ “วงจรเดมมิ่ง” (Deming Cycle) เป็นกระบวนการบริหารงานหรือการจัดระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ผลผลิตที่ออกมามีคุณภาพได้มาตรฐานตามเป้าหมายกำหนดซึ่งไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การจัดทำและการวางแผน (Plan)
  - 1.1 ทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนแล้วกำหนดหัวข้อควบคุม
  - 1.2 กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุให้แก่หัวข้อควบคุมแต่ละข้อ
  - 1.3 กำหนดวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
2. การปฏิบัติตามแผน (Do)
  - 2.1 หาความรู้เกี่ยวกับวิธีดำเนินการนั้น
  - 2.2 ดำเนินการตามวิธีการที่กำหนด
  - 2.3 เก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ของหัวข้อควบคุม
3. การตรวจสอบติดตามและประเมินผล (Check)
  - 3.1 ตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐานหรือไม่
  - 3.2 ตรวจสอบว่าค่าที่วัดได้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่
  - 3.3 ตรวจสอบว่าหัวข้อควบคุมได้ตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่
4. กำหนดมาตรฐานแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะที่ทำให้ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย (Act)
  - 4.1 ถ้าการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐาน ก็หามาตรการแก้ไข
  - 4.2 ถ้าผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังก็ค้นหาสาเหตุและแก้ไขที่ต้นตอ เพื่อมิให้เกิดปัญหาขึ้นอีก
  - 4.3 ปรับปรุงระบบการทำงานและเอกสารวิธีการทำงานมาตรฐาน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า กระบวนการบริหาร เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะนำหน่วยงานไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยนำทรัพยากรมาใช้ให้ประหยัด ซึ่งการดำเนินการต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้บุคคลต่าง ๆ เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นภารกิจที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ตามลำดับขั้นตอนเป็นระบบมีการวางแผน การจัดองค์การ หรือการจัดหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์กร การสรรหาบุคคลเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงานผล การปฏิบัติงาน การงบประมาณก่อให้เกิด ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดต่อองค์กร

การบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา เป็นการดำเนินการของผู้บริหาร คณะครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้มีการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ การบริหารสถานศึกษาครอบคลุมงานด้านต่าง ๆ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดรายละเอียดของ การบริหารงาน ทั้ง 4 ด้าน ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้กระจายอำนาจ ในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษา ดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ สถานศึกษา มีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและ กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนา หลักสูตรคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ โดยมีขอบข่าย ในการบริหารวิชาการ ดังนี้

- 1.1 การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 1.2 การพัฒนาเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
- 1.3 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.4 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 1.6 การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเปรียบเทียบโอนผลการเรียน
- 1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 1.9 การนิเทศการศึกษา
- 1.10 การแนะแนว
- 1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา
- 1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน

สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

1.16 การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา และเป็นส่วนที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเข้มแข็งในการบริหารงานและจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผลและบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

2. ด้านงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา เป็นงานบริการที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี ผู้เกี่ยวข้องจะต้องศึกษาและปฏิบัติให้ถูกต้อง ครบถ้วน และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ ตลอดจนมีการจัดการเกี่ยวกับการรับและการจ่ายเงินของหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักการทางเศรษฐศาสตร์ หลักการบริหารรวมถึงหลักการคลังทั่วไป การกิจหลักของงานการเงินคือ ควบคุมการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินงบประมาณเบิกแทน ตรวจสอบสภาพทางการเงิน ดูแลการเก็บรักษาเงินของหน่วยงาน ตลอดจนแนะนำให้คำปรึกษาแก่บุคลากรอื่น ๆ เกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินให้ถูกต้องและปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายภายในหน่วยงานมุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีคลังตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

สรุปได้ว่า การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีคลังตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุตามจุดมุ่งหมาย งบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นคน เงิน วัสดุและการบริการจัดการล้วนแล้วแต่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทั้งสิ้น

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

การบริหารบุคลากรเป็นกระบวนการเกี่ยวกับบุคคล เพื่อให้ได้สรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ เหมาะสมกับงาน เข้ามาทำงานให้ได้ผลดีที่สุด โดยหน่วยงานสามารถดึงดูด อนุรักษ์ และพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถ ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานสามารถ

ทำภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามความมุ่งหมาย งานบุคคลากร เป็นงานสำคัญ งานหนึ่งที่จะทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน เพราะงานบุคคลากรเป็นกำลังสำคัญ ในการบริหารงานด้านอื่น ๆ ให้บรรลุ เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้ การบริหารงานบุคคล ในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนอง ภารกิจของสถานศึกษาเพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสรระ ภายใตักฎหมาย ระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความ มั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

เป็นภารกิจในการสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงาน ของโรงเรียนให้บรรลุตาม นโยบายและมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น การดำเนินงานธุรการงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานงานพัฒนาระบบ และเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศการประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษาการจัด ระบบการบริหาร และพัฒนาองค์กรงาน เทคโนโลยีสารสนเทศการส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการงบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไปการดูแล อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมการจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียนการส่งเสริมและประสานงาน การศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษาการส่งเสริมสนับสนุนและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานราชการ กับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่นการจัดระบบการควบคุมในหน่วยงานงานบริการ สาธารณะ เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสานส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานอื่น ๆ ให้บรรลุตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามบทบาทของ สถานศึกษา ตลอดจนการจัดและให้บริการศึกษาของบุคคล ชุมชน หน่วยงาน และสถาบัน สังคมอื่น

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย โดยทั่วไป ประกอบไปด้วยงาน 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคลากร และงานบริหารทั่วไป ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจดำเนินงานได้เพียงบางเรื่อง และเป็นอำนาจของหน่วยงานต้นสังกัด เช่น อำนาจในการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครู เป็นต้น สำหรับการบริหารสถานศึกษา งานที่เป็น หัวใจสำคัญในการบริหาร คือ งานวิชาการทั้งการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน

การวัดผลประเมินผล โดยมีงานด้านอื่นทั้งงานงบประมาณ งานบุคลากรงานบริหารทั่วไป สนับสนุนให้การจัดการศึกษาบรรลุผล

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นหัวใจของการเรียนการสอนที่จะสะท้อนให้เห็นถึงปรัชญาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญที่มีหน้าที่จัดการศึกษาและเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้สำหรับผู้เรียน ชุมชนและสังคม นักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักสูตรแตกต่างกันตามทัศนะของแต่ละคน ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 2) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง นโยบาย กำหนดหรือแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ ๆ คือ จุดประสงค์ เนื้อหาสาระและกิจกรรม รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น คู่มือหลักสูตร คู่มือครู แนวการสอน เป็นต้น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ ประมวลความรู้และประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรจึงเป็นเสมือนแผนที่กำหนดทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมายและมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของผู้เรียนในการพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่กำหนด

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, หน้า 95) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร (Curriculum) มีรากศัพท์จากภาษาลาตินว่า “Race-Course” หมายถึง เส้นทางที่ใช้วิ่งแข่งขัน เนื่องจากเป้าหมายของหลักสูตรที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแห่งอนาคต และในปัจจุบันความหมายของหลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทางการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชา กลุ่มวิชา เนื้อหา สาระ รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

สุเทพ อ่วมเจริญ (2557, หน้า 4) สรุปว่า หลักสูตร หมายถึง ศาสตร์ที่เรียนรู้เพื่อนำไปกำหนดวิธีทางที่นำไปสู่การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้

จากการศึกษานิยาม “หลักสูตร” สรุปได้ว่า “หลักสูตร (Curriculum)” หมายถึง ศาสตร์ที่เรียนรู้เพื่อนำไปกำหนดวิธีทางที่นำไปสู่การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งจัดกลุ่มได้เป็น 5 กลุ่มดังนี้

1. หลักสูตรเป็นผลผลิตในรูปแบบ เอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือมัลติมีเดีย เป็นต้น
2. หลักสูตรเป็นโปรแกรมการศึกษา โดยปกติเขียนในรูปแบบหลักสูตรรายวิชาการจัดลำดับของมาตรฐานในการเรียนรู้ตามหลักสูตร
3. หลักสูตรเป็นความตั้งใจเพื่อการเรียนรู้ จะบอกจุดหมาย เนื้อหาสาระ มโนทัศน์ หลักการทั่วไป และผลการเรียนรู้
4. หลักสูตรเป็นประสบการณ์ของผู้เรียน มีกิจกรรม ทั้งที่มีการวางแผนและไม่ได้วางแผนไว้
5. หลักสูตรแฝง ไม่ได้เป็นหลักสูตรโดยตรง แต่จะเป็นสิ่งใดหรืออะไรก็ตามที่ผู้เรียนเรียนรู้ที่ไม่ได้วางแผนไว้ หรือถึงแม้จะไม่ได้เป็นความคาดหวังไว้ แต่เป็นไปได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดให้กับผู้เรียน เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ มีทักษะ ความเข้าใจ มีประสบการณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีคุณลักษณะที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ที่วางไว้ พร้อมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

ความสำคัญของหลักสูตร

การจัดการศึกษาของชาติไม่ว่าระดับใดมุ่งเน้นพัฒนาคนในชาติให้มีคุณลักษณะและศักยภาพที่เหมาะสมกับความต้องการของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยมีหลักสูตรเป็นเสมือนพิมพ์เขียวในการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศ

চার্গ বাক্সী (2532, หน้า 6-7) ได้กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญเพราะหลักสูตรเป็นส่วนกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมีรายละเอียดที่บ่งชี้ว่า ผู้เรียนควรเรียนรู้อะไร มีเนื้อหาสาระมากน้อยเพียงไร ควรได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะในด้านใด และควรมีพัฒนาการทั้งในส่วนของร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างไร ดังนั้นหลักสูตรจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ ดังนี้

1. เป็นเอกสารของทางราชการ เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ปฏิบัติตามและเข้าใจตรงกัน
2. เป็นแผนการปฏิบัติงานของครูในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน
3. เป็นมาตรฐานในการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ
4. เป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

5. เป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ได้รับประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ชุมชน และสังคม

6. เป็นตัวกำหนดลักษณะและรูปแบบของสังคมในอนาคต และเป็นเครื่องชี้วัดความเจริญก้าวหน้าของประเทศ

7. เป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานตามนโยบายของการจัดการศึกษา

ชวลิต ชูก่าแพง (2551, หน้า 1) ได้ให้ความหมายถึงความสำคัญของหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นเสมือนแม่พิมพ์ของประชาชนในประเทศ ซึ่งคนที่จบการศึกษาในแต่ละระดับในประเทศ หลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคนที่จะจบการศึกษาในระดับนั้น ๆ

2. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการศึกษา ถ้าประเทศใดที่มีหลักสูตรมีประสิทธิภาพจะสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามมาด้วย

3. หลักสูตรเป็นแนวทางในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลและติดตามผลของการจัดการศึกษาได้ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกคน

4. หลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากตัวหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนในระดับมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายให้สะท้อนและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรที่ได้มีการตั้งไว้

5. หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางของความรู้ ตลอดจนทั้งการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอน ซึ่งการศึกษาในแต่ละระดับอาจจะมีองค์ความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันออกไป

6. หลักสูตรเป็นเครื่องทำนายอนาคตการศึกษาของชาติ อนาคตการศึกษาของชาติย่อมมาจากหลักสูตรที่มีการวางกรอบเนื้อหาที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 16 อ้างอิงใน มงคล ครุฑนาค, 2562, หน้า 18) หลักสูตรเป็นองค์ประกอบอันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรจะเป็นโครงร่างกำหนดไว้ว่าเด็กได้รับประสบการณ์อะไรบ้าง จึงจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและสังคม หลักสูตรเป็นแนวทางที่จะสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นเครื่องชี้ให้เห็นโฉมหน้าของสังคมในอนาคตว่าจะเป็นอย่างไรอีกด้วย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความสำคัญของหลักสูตรเป็นเอกสารซึ่งเป็นแผนการหรือโครงการจัดการศึกษาที่ระบุแนวทางในการจัดมวลงประสบการณั และเป็นส่วนของการกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษาให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหา และสนองความต้องการของสังคมที่ใช้หลักสูตรนั้น ๆ เพื่อให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ท้องถิ่นและชุมชนมีสภาพที่แตกต่างกัน

องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตรเป็นส่วนที่อยู่ภายในประกอบกันเข้าเป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้เข้าใจถึงองค์ประกอบของหลักสูตรได้อย่างชัดเจนและครอบคลุม จึงขอเสนอองค์ประกอบของหลักสูตรตามแนวคิดของนักวิชาการการศึกษา ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 11) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตร หลักสูตรมีองค์ประกอบพื้นฐาน 4 องค์ประกอบ คือ

1. จุดประสงค์
2. สาระความรู้ประสบการณั
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. การประเมินผล

ในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนจะต้องดำเนินการพัฒนาในองค์ประกอบพื้นฐานทั้ง 4 ตามลำดับ กล่าวคือ จะเริ่มต้นที่การกำหนดจุดประสงค์หรือความมุ่งหมาย ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดทิศทางและขอบเขตในการให้การศึกษา เป็นความคาดหวังที่ต้องการให้ผู้เรียนมีหรือปฏิบัติได้ จากนั้นก็ทำการพิจารณาว่า การที่จะสามารถบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และในระดับใดจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

องค์ประกอบที่เต็มรูปของหลักสูตรมีมากกว่า 4 องค์ประกอบ โดยจะมีส่วนที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานดังที่ได้กล่าวมาแล้ว 4 องค์ประกอบ และเพิ่มองค์ประกอบอื่น ๆ อีก ได้แก่ จุดหมาย หลักการ โครงสร้าง มาตรฐานการเรียนรู้ การประกันคุณภาพของหลักสูตร และสื่อการเรียนดังกล่าวตามลำดับ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, หน้า 10) ได้กล่าวถึงส่วนประกอบของหลักสูตรไว้ว่า ต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ
2. เนื้อหาสาระและประสบการณัเรียนรู้
3. การประเมินผล

องค์ประกอบของหลักสูตรมีดังนี้

1. การวางแผนหลักสูตร (Curriculum Planning) เป็นการชี้พื้นฐานและแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ อย่างแรกจะต้องทราบว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่โรงเรียนมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ความรู้ ผู้เรียนและสังคมอาจเพิ่มเติมด้านสาขาวิชาและด้านวิทยาศาสตร์และทางด้านเทคโนโลยีให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อนำไปวางแผน

2. การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) การออกแบบหลักสูตร คือ การเลือกประสบการณ์ในการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ โดยการนำจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมาจัดทำกรอบการปฏิบัติ ซึ่งหลักสูตรที่จัดทำขึ้นมาเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาไปตามกระบวนการของการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ได้วางแบบแผนไว้

3. การจัดทำหลักสูตร (Curriculum Organization) เพื่อจะได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์และให้มีประสิทธิภาพตามที่ต้องการ โดยต้องพิจารณาว่าตรงตามแผนที่ได้วางไว้หรือไม่ และมีความสอดคล้องกับคำถามที่ 3 ของไทเลอร์ ที่ได้กล่าวไว้ว่าจะจัดมวลงประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการบริหารการนิเทศและการจัดการเรียนรู้

4. การประเมินหลักสูตร (Curriculum Evaluation) กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร รวมถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรนั้นในอนาคต

สังัด อุทรานันท์ (2532) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่า ควรประกอบด้วย 2 ส่วนใหญ่ คือ 1) ส่วนประกอบที่จำเป็นสำหรับหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระและประสบการณ์เรียนรู้ และการประเมินผล 2) ส่วนประกอบอื่นที่นำมาบรรจุไว้ในหลักสูตร ได้แก่ เหตุผลและความจำเป็นของหลักสูตรการเสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การเสนอแนะการใช้สื่อการเรียนการสอนการเสนอแนะเกี่ยวกับการช่วยเหลือและส่งเสริมผู้เรียน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมีหลักสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล

การพัฒนาหลักสูตร

นักการศึกษาได้ให้ความหมาย ในส่วนของคำว่า “การพัฒนาหลักสูตร” ไว้ยกตัวอย่าง เช่น กู๊ด (Good, 1973, pp. 157-158 อ้างอิงใน ปราณี อนุอัน, 2559, หน้า 33) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง

หลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่ง เพื่อให้เหมาะกับโรงเรียน และระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอน วัสดุอุปกรณ์ วิธีสอนรวมทั้งการประเมินผล ส่วนคำว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึง การแก้ไขหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนใหม่

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, หน้า 10) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร คือ การพยายามวางโครงการที่จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ตรงตามจุดหมายที่กำหนดไว้ หรือ การพัฒนาหลักสูตรและการสอน คือระบบโครงสร้างของการจัดโปรแกรมการสอน กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การปรับปรุงตำรา แบบเรียน คู่มือครู และสื่อการเรียนต่าง ๆ การวัดและประเมินผล การใช้หลักสูตรการปรับปรุงแก้ไข และการให้การอบรมครูผู้ใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรและการสอน รวมทั้งการบริหารและบริการหลักสูตร

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551, หน้า 59) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ความพยายามจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองตามที่พึงประสงค์ของสังคม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร มี 2 ความหมาย คือ 1) การนำหลักสูตรที่มีแล้ว มาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น หรือเรียกว่า “การปรับปรุงหลักสูตร” 2) การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ก่อน โดยใช้กระบวนการการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุด ดังที่นักการศึกษาเสนอไว้ ดังนี้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 3) ให้ความหมายกระบวนการพัฒนาหลักสูตรว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตร ตลอดแนวตั้งแต่มาระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ระดับสถานศึกษาตลอดจนถึงระดับชั้นเรียนจะต้องเน้น และยึดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นหลัก และเป้าหมายสำคัญ

นักการศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตรในยุคปัจจุบันเชื่อว่า การนำมาตรฐานการเรียนรู้ ไปสู่หลักสูตรสถานศึกษาและการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด เพราะเป็น ขั้นตอนของการนำสิ่งที่คาดหวังในระดับชาติไม่ก่อให้เกิดผลในการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้น การจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานจึงเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญ เชื่อมโยงของมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติกับการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่นสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การวางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้หรือการใช้หลักสูตร และการประเมินหลักสูตรโดยกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสามารถจำแนกเป็น

ภาระงานที่จำเป็นต้องปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน ตามลำดับ (กล้า ทองขาว, 2538, หน้า 133-137; วสันต์ ทองไทย, 2556, หน้า 2-7) ดังนี้

1. ขั้นตอนการวางแผนหลักสูตร ประกอบด้วยกิจกรรมหรือภาระงานที่ต้องปฏิบัติ คือ

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งครอบคลุมข้อมูลทางด้านความต้องการความจำเป็น และปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจการเมืองและการปกครองตลอดจนนโยบายทางการศึกษาของรัฐ ข้อมูลด้านทางจิตวิทยา ปรัชญาการศึกษา ความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนวิเคราะห์หลักสูตรเดิม เพื่อพิจารณาข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข

1.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานโดยจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอาจะระบุเป็นคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้จบหลักสูตร ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเจริญอกงามทั้ง 3 ด้าน คือด้านพุทธิพิสัยด้านจิตพิสัยและด้านทักษะพิสัย โดยอาจจำแนกเป็นจุดมุ่งหมายทั่วไป จุดมุ่งหมายเฉพาะส่วนจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในระดับรายวิชาจะเน้นการปฏิบัติมากขึ้น โดยคำนึงถึงพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ ตลอดจนปลูกฝังนิสัยที่ดีงาม เพื่อให้เป็นพลเมืองดี

1.3 การกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ภาระงานในขั้นนี้จึงครอบคลุมตั้งแต่การคัดเลือกเนื้อหาวิชา แล้วพิจารณาจัดลำดับเนื้อหาเหล่านั้นว่า เนื้อหาสาระใดควรเป็นพื้นฐานของเนื้อหาใดบ้าง ควรให้เรียนอะไรก่อน อะไรหลัง แล้วแก้ไขเนื้อหาให้ถูกต้องสมบูรณ์ทั้งในแง่สาระและการจัดเรียงลำดับให้เหมาะสมตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้

2. ขั้นตอนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นของการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ และเกี่ยวข้องกับครูผู้สอนโดยตรง ภาระงานสำคัญที่ต้องปฏิบัติในขั้นตอนนี้ คือ

2.1 การบริหารและการบริการหลักสูตร ประกอบด้วย การจัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตร การจัดครูเข้าสอน การจัดเตรียมวัสดุ หลักสูตรและการบริหารหลักสูตรภายในโรงเรียน

2.2 การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ประกอบด้วย การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

2.3 การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย การนิเทศและการติดตามการใช้หลักสูตร การจัดตั้งแหล่งวิทยาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรและการเตรียมการประเมินผลการใช้หลักสูตร

3. ขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรและการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

การประเมินผลหลักสูตร เป็นการประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรว่าเมื่อได้นำหลักสูตรไปใช้แล้วนั้น ผู้ที่จบหลักสูตรนั้น ๆ ไปแล้ว มีคุณสมบัติ มีความรู้ความสามารถตามที่หลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ การประเมินผลหลักสูตรจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณค่าสูงขึ้นอันเป็นผลในการนำหลักสูตรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ การประเมินผลหลักสูตรควรทำให้ครอบคลุมระบบหลักสูตรทั้งหมด และควรประเมินให้ต่อเนื่องกัน ดังนั้นการประเมินผลหลักสูตรจึงประกอบด้วยภาระงานที่ต้องปฏิบัติ คือ

3.1 การประเมินเอกสารหลักสูตร เป็นการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมดี และถูกต้องตามหลักการพัฒนาหลักสูตรเพียงใด หากมีสิ่งใดบกพร่องก็จะได้นำดำเนินการปรับปรุงแก้ไขก่อนจะได้นำไปประกาศใช้ในโอกาสต่อไป

3.2 การประเมินการใช้หลักสูตร เป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีในสถานการณ์จริงเพียงใด มีส่วนใดที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้หลักสูตร หากพบข้อบกพร่องในระหว่างการใช้หลักสูตรก็ต้องแก้ไขโดยทันที เพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 การประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร โดยทั่วไปจะดำเนินการหลังจากได้มีผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรไปแล้ว การประเมินหลักสูตร ในลักษณะนี้มักจะทำการติดตามความก้าวหน้าของผู้สำเร็จการศึกษาว่าสามารถประสบความสำเร็จในการทำงานเพียงใด

3.4 การประเมินระบบหลักสูตร เป็นการประเมินหลักสูตรในลักษณะที่มีความสมบูรณ์และสลับซับซ้อนมาก กล่าวคือ การประเมินระบบหลักสูตรจะมีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบอื่น ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรด้วย เช่น ทรัพยากรที่ต้องใช้ความสัมพันธ์ของระบบหลักสูตร ระบบบริหารโรงเรียน ระบบการจัดการเรียนการสอน และระบบการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เป็นต้น

3.5 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นหลังจากได้ผ่านกระบวนการประเมินผลหลักสูตรแล้ว ซึ่งเมื่อมีการใช้หลักสูตรไประยะหนึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงทางสภาวะแวดล้อมและสังคม จะทำให้หลักสูตรขาดความเหมาะสม จำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

การประเมินผลหลักสูตรดังที่กล่าวไว้ข้างต้น อาจมีภาระงานที่ต้องปฏิบัติบางรายการแตกต่างจาก “การประเมินหลักสูตร” ทั้งนี้เนื่องจากการประเมินผลหลักสูตรเป็นการประเมินในขั้นการนำหลักสูตรไปใช้เท่านั้น

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

สังต์ อุทรานันท์ (2532) ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร 7 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและเป็นขั้นตอนแรกของการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาความต้องการของสังคมและผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้สามารถจัดหลักสูตรได้สอดคล้องกับความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่กระทำหลังจากได้วิเคราะห์และได้ทราบถึงสภาพปัญหา ตลอดจนความต้องการต่าง ๆ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น เป็นการมุ่งแก้ปัญหาและสนองความต้องการที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 3 การคัดเลือกจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะนำมาจัดไว้ในหลักสูตรจะต้องผ่านการพิจารณากลับกรองถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล ขั้นนี้มุ่งที่จะหาเกณฑ์มาตรฐานเพื่อใช้ในการวัดและประเมินผลว่าจะจัดและประเมินผลอะไรบ้าง จึงจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นที่ 5 การทดลองใช้หลักสูตร ขั้นตอนนี้มุ่งศึกษาหาจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ของหลักสูตร หลังจากที่ได้มีการร่างหลักสูตรเสร็จแล้ว ทั้งนี้เพื่อหาวิธีแก้ไขและปรับปรุงหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผลการใช้หลักสูตร หลังจากได้นำหลักสูตรไปทดลองใช้แล้ว ก็ควรที่จะประเมินผลการใช้ว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้นนั้นมีความเหมาะสมสอดคล้องและมีจุดใดบ้างที่ควรจะได้รับปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 7 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรก่อนที่จะนำไปใช้หลังจากที่ได้ตรวจสอบและประเมินผลเบื้องต้นแล้ว หากพบว่ามีข้อบกพร่อง จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องหรือเหมาะสมก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ในสถานการณ์จริง ทั้งนี้เพื่อให้การใช้หลักสูตรบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 5) ให้แนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จะต้องดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรว่า กำหนดสาระที่เป็นแกนกลางและสาระของท้องถิ่นไว้อย่างไร และมีความสอดคล้องสัมพันธ์และสมดุลอย่างไร

2. วิเคราะห์ข้อบ่งชี้เนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ทั้งองค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม

3. ศึกษาสภาพปัญหาของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความต้องการของชุมชนและสังคม

4. ปรับปรุงสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

5. ตรวจสอบความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมกับมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มวิชาและมาตรฐานหลักสูตร

6. วางแผนการจัดการเรียนการสอนตามข้อบ่งชี้สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ สัดส่วน เวลาและหน่วยกิตตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด

7. พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน

ถวัลย์ มาศจรัส, สมถวิล กันภัย และนิชนันท์ ประสงค์ (2551, หน้า 21-25) กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรควรพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความสุขและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ เปรียบเสมือนเป็นวิธีการสร้างกำลังใจทำให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียน ควรให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ ได้รับข้อมูลสารสนเทศ ส่งเสริมจิตใจและมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรมและโดยเฉพาะพัฒนาหลักการในการจำแนกแหว่งถูกและผิด เข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ต้องพัฒนาหลักสูตรคุณธรรม ช่วยให้เป็นพลเมืองมีความรับผิดชอบสามารถช่วยสังคมพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมมีความเสมอภาค

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 13-20) มีแนวทางดำเนินงานการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้ คือ 1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา 2) กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3) การกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วง และสัดส่วนเวลาเรียน 4) การจัดทำสาระของหลักสูตร 5) การออกแบบการเรียนรู้ 6) การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 7) กำหนดรูปแบบวิธีการ เกณฑ์การตัดสิน เอกสารหลักฐานการศึกษา 8) พัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2553, หน้า 223) ได้ให้แนวทางการจัดทำหลักสูตรไว้ คือ

1. วางแผนจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 มีการวางแผนและกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจน

1.3 มีปรัชญาและเป้าหมายในการจัดการศึกษาและจุดเน้นการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

1.4 มีแผนการจัดการเรียนรู้แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้เรียน

2. จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา

2.1 จัดตั้งคณะทำงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.2 วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง

2.3 สสำรวจวิเคราะห์สภาพและความต้องการของผู้เรียน และชุมชน

2.4 จัดทำสาระการเรียนรู้

3. พัฒนาหลักสูตรและจัดแผนการเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อม ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

3.1 วิเคราะห์สภาพความต้องการของผู้เรียน

3.2 จัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา

3.3 กำหนดแผนการเรียนรู้ที่หลากหลาย

กมล ภูประเสริฐ (ม.ป.ป. อ้างอิงใน รังสันต์ โยศรีคุณ, 2556, หน้า 25) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษาควรดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางระดับประเทศ ที่ได้กำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้โดยการจัดเป็นกลุ่ม ๆ ไว้ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางนี้มีประโยชน์ต่อสถานศึกษาตรงที่ช่วยให้บุคลากรของสถานศึกษาได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางโดยละเอียด เพื่อการจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้รายปี และรายภาคเรียนต่อไป นอกจากนี้จะช่วยให้เกิดแนวคิดที่ว่าสถานศึกษาจะมีแนวในการจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับชุมชนและท้องถิ่นของตนในส่วนใดบ้าง

2. การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ทรัพยากร สภาพการดำรงชีวิตและปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่นโดยตรง แต่เนื่องจากมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางจะเขียนได้ครอบคลุมค่อนข้างมาก ถ้าสถานศึกษาเห็นว่ามาตรฐานการเรียนรู้มีอยู่แล้ว ก็อาจกำหนดเฉพาะสาระการเรียนรู้เฉพาะท้องถิ่นที่จำแนกตามช่วงชั้น

3. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นการนำผลงานในข้อ 1 และข้อ 2 มาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้เป็นรายปี

กำหนดเวลาเรียนให้เหมาะสม สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จะต้องกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้เป็นรายภาค และกำหนดหน่วยกิตให้เหมาะสม

4. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต้องนำเอกสารสาระการเรียนรู้ตามข้อ 3 ที่เกี่ยวข้องกันมาบูรณาการเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อย ๆ เพื่อสะดวกแก่การจัดการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กันแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และเวลาเรียน ซึ่งเมื่อรวมทุกหน่วยเข้าด้วยกันจะสมบูรณ์ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้เป็นรายภาคหรือรายปี แต่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ต้องทำเป็นรายวิชา นอกจากนั้นยังต้องดำเนินงานอื่น ๆ ตามที่กำหนดด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 10) กล่าวไว้ว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษานั้นส่วนใหญ่จัดทำหลักสูตรโดยคณะครูในโรงเรียน และบางโรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับโรงเรียนอื่น จัดทำในสหวิทยเขตเขต กลุ่มโรงเรียน มีวิทยากรแกนนำให้ความรู้ นิเทศและติดตาม ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหาเงินทุน สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเรียนและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ โรงเรียนให้บุคลากรในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา วางแผนการใช้หลักสูตรทั้งการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยสอน มีโครงการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาและสนับสนุนส่งเสริมให้ครูพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นมากที่สุด โรงเรียนยังจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา มีการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรที่คำนึงถึงความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน บรรจุวิชาเรียนและเวลาเรียนครบตามหลักสูตรกำหนด วิชาเรียนในแต่ละคาบกำหนดสัดส่วนเวลาเรียนแต่ละช่วงชั้น กลุ่มสาระกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน กำหนดคาบเวลา รายปี การวัดผลและประเมินผล วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี กำหนดโครงสร้างหลักสูตรแต่ละช่วงชั้น จัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ กำหนดสื่อการเรียนรู้จัดทำแผนการเรียน และแผนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้นั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในการวางแผนดำเนินการ ส่งเสริมและสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข จึงต้องมีกระบวนการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เป็นระบบการบริหารจัดการ

เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางการดำเนินการของสถานศึกษาด้วยตนเอง ในกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจุดเน้นไม่ได้อยู่ที่การจัดทำเอกสารหลักสูตร ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดอยู่ที่การใช้หลักสูตรหรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ผู้บริหารและครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้บริหารหลักสูตร มีการเตรียมการ การดำเนินงาน การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2553, หน้า 221-231) กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีภารกิจที่สำคัญ คือ

1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา คือ การสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการของสถานศึกษาตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา

2. การดำเนินงานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาคือการวางแผนจัดทำหลักสูตร จัดทำสาระของหลักสูตร พัฒนาหลักสูตรและจัดแผนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

3. การวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาคือการบริหารการใช้หลักสูตร บริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

4. การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน คือการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดทำสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร การจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5. การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ การเสริมสร้างปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการเรียนของผู้เรียน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้บุคลากรองค์กร และสถาบันในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน จัดระบบการประเมินผลตามสภาพจริง

6. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาคือทำให้ผู้เรียนค้นคว้าได้ด้วยตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ จัดระบบนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร มีการประเมินคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ สถานศึกษามีการรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้แก่สาธารณชนทราบเป็นประจำ (ปี/ภาค) สรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์หลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนของสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 1-22) ให้แนวทางรายละเอียดกระบวนการจัดการหลักสูตรการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาได้ใช้เป็นหลักในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาใช้เอง

และหลักสูตรสถานศึกษาเป็นแผนหรือแนวทาง ข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีกระบวนการให้การจัดทำ ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อม 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร 4) การดำเนินการใช้หลักสูตร 5) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล 6) การสรุปผลการดำเนินงาน และ 7) การปรับปรุงพัฒนา

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2545, หน้า 27-28) เสนอแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรที่สถานศึกษาต้องจัดทำเป็นระบบต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตร 4) การปฏิบัติการบริหารจัดการหลักสูตร 5) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล 6) การสรุปผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 7) ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นการมีส่วนร่วมของบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม กำหนดโครงสร้างหลักสูตรแต่ละช่วงชั้น สัดส่วนเวลาเรียน สาระการเรียนรู้ รายปีหรือรายภาคได้อย่างเหมาะสม จัดหน่วยการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับการเรียนรู้ที่คาดหวัง

การวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา

ในการแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ขณะรอการการอนุมัติใช้หลักสูตร ผู้รับผิดชอบหลักสูตรจะต้องดำเนินการวางแผน การใช้หลักสูตรควบคู่กันไป และเมื่อหลักสูตรได้รับการอนุมัติเรียบร้อยแล้วจะได้ดำเนินการใช้หลักสูตรทันที การวางแผนการใช้หลักสูตรต้องคำนึงถึงสิ่งจำเป็นดังต่อไปนี้ คือ 1) การประชาสัมพันธ์หลักสูตร 2) การเตรียมงบประมาณ 3) การเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร 4) วัสดุหลักสูตร 5) บริการสนับสนุนและอาคารสถานที่ 6) ระบบบริหารของสถาบันการศึกษา 7) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 8) การประเมินผลและติดตามการใช้หลักสูตร

1. การดำเนินการตามแผน

การดำเนินการตามแผนการใช้หลักสูตรที่จำเป็นจะต้องกระทำก่อนเป็นอันดับแรก ได้แก่ การประชาสัมพันธ์หลักสูตรในคณาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องอื่น เช่น ผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้ปกครอง และหน่วยงานอื่น ๆ จะต้องศึกษากลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ระยะเวลาที่จะนำเสนอ

ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การประชุม การสัมมนา การใช้สื่อมวลชน วิทยุ ทีวี หนังสือพิมพ์ การออกแบบเอกสาร แผ่นพิมพ์ เป็นต้น การเลือกวิธีการประชาสัมพันธ์หลักสูตร จะใช้แบบใด จำนวนครั้งที่จะใช้ขึ้นอยู่กับลักษณะกลุ่มเป้าหมาย และงบประมาณที่ใช้

การเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นโดยเฉพาะอย่างยิ่งความพร้อมทางการสอนคณาจารย์ต่อหลักสูตรใหม่ จะต้องทำการสำรวจให้ชัดเจนว่าคณาจารย์มีความพร้อมในการสอนหลักสูตรใหม่มีจำนวนมากน้อยเพียงใด ส่วนที่ไม่พร้อมจะจัดการฝึกอบรมอย่างไร การศึกษาความจำเป็นในการฝึกอบรม (Training Need) การวิเคราะห์งานอย่างเป็นระบบ เพื่อจัดการฝึกอบรมให้ตรงตามความต้องการของอาจารย์ผู้สอน การฝึกอบรมการใช้หลักสูตรให้กับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ที่ได้ผลนั้น สำหรับผู้สอนแล้วจะต้องใช้วิธีประชุมปฏิบัติการ ส่วนผู้เกี่ยวข้องอาจจะใช้วิธีการประชุม และการสัมมนา ซึ่งแจ้งเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรก็เพียงพอ

งบประมาณเป็นตัวบ่งชี้ที่จะทำให้การใช้หลักสูตรประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด เพราะงบประมาณจะช่วยสนับสนุนเกี่ยวกับการพัฒนาวัสดุหลักสูตร คู่มือ เอกสาร อุปกรณ์ การสอน วิทยากร ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็คือบริการสนับสนุนที่ส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้แล้ว อาคารสถานที่ที่จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร

- 2.1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้
- 2.2 จัดหา เลือกใช้ ทำและพัฒนาสื่อ
- 2.3 จัดกระบวนการเรียนรู้
- 2.4 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 2.5 วัดผลและประเมินผล
- 2.6 แนะนำ
- 2.7 วิจัยเพื่อพัฒนา
- 2.8 นิเทศ กำกับ ติดตาม

3. แนวทางการดำเนินการ

3.1 การบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้บริหารให้ความสนใจกับครูให้พัฒนาตนเองและวางแผนดำเนินการร่วมกันในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด การใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย การใช้สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การสอนซ่อมเสริม การวิจัยเพื่อพัฒนา เป็นต้น

3.2 การบริหารจัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.2.1 ร่วมกันวางแผนให้ครูทุกคนสามารถดำเนินการแนะแนวผู้เรียน ทั้งในด้าน การศึกษาต่ออาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ๆ ให้กับผู้เรียน หรืออาจจะจัดตั้งศูนย์แนะแนวของ สถานศึกษา

3.2.2 ร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษา ในลักษณะการจัดกิจกรรม

3.2.3 บริการการฝึกงานที่เป็นประโยชน์ เช่น บริการแนะแนว ชุมชุมสหกรณ์ ห้างพยาบาล ห้องสมุด คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3.2.4 จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ รักษาดินแดน เป็นต้น

3.2.5 สนับสนุนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น ชุมนุมวรรณศิลป์ ชุมนุม ภาษาอังกฤษ ชุมนุมคณิตศาสตร์ ชุมนุมวิทยาศาสตร์

3.2.6 สนองความสนใจและความสามารถของผู้เรียน เช่น ชุมนุมกีฬา ชุมนุม ดนตรี ชุมนุมโต้วาที ชุมนุมเกษตร ชุมนุมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ชุมนุมแนะแนว เป็นต้น

3.3 การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3.1 ระดมทรัพยากรมาใช้ให้คุ้มค่า

3.3.2 จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษา

3.3.3 มีสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

3.3.4 สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3.3.5 ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนา

3.3.6 นิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา เป็นการเตรียมการ วางแผน การจัดงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร การจัดหา เลือกใช้หรือ ทำสื่อและพัฒนาสื่ออย่างเพียงพอ การวางแผนการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความถนัด ความสนใจ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน วางแผนด้านการวิจัย การวัดผลและประเมินผล อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีการวางแผนด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

การนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาหลักสูตร เพราะเป็นการนำอุดมการณ์ จุดหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชา และประสบการณ์การเรียนรู้ที่ถ่องแท้มาอย่างดีแล้ว ไปสู่ผู้เรียน ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้มีความสำคัญยิ่งกว่าขั้นตอนตอนใด ๆ ทั้งหมด เป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตร ถึงแม้หลักสูตรจะสร้างไว้ดีเพียงใดก็ตาม ยังไม่สามารถจะกล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ ถ้าหากว่าการนำหลักสูตรไปใช้ดำเนินไปอย่างไม่ถูกต้องหรือไม่ดีเพียงพอ ความล้มเหลวของหลักสูตรก็จะเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะฉะนั้นการนำหลักสูตรไปใช้ จึงมีความสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้จะต้องทำความเข้าใจกับวิธีการขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ตามความมุ่งหมายทุกประการ ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า การนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

โบแชมป์ (Beauchamp, 1975, หน้า 164) ได้ให้ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การนำหลักสูตรไปปฏิบัติโดยกระบวนการที่สำคัญที่สุด คือ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ครูได้มีพัฒนาการเรียนการสอน

สจัต อูทรานันท์ (2532) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ว่า เป็นขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอนในห้องเรียน ได้แก่ การจัดเอกสารประกอบหลักสูตร การเตรียมบุคลากร การบริหารและบริการหลักสูตร และการนิเทศการใช้หลักสูตร

ตำรา บัณฑิต (2532, หน้า 165) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนสำหรับสอนเป็นประจำทุก ๆ วัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นดำเนินไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย นับตั้งแต่การเตรียมบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้

ถ้าเรายอมรับว่าการนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้หลักสูตรเกิดผลต่อการใช้อย่างแท้จริงแล้ว การนำหลักสูตรไปใช้ก็ควรจะเป็นวิธีการปฏิบัติกรที่มีหลักเกณฑ์ และมีกระบวนการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ พอที่จะมั่นใจได้ว่าหลักสูตรที่ได้สร้างขึ้นนั้น จะมีโอกาสนำไปปฏิบัติจริง ๆ อย่างแน่นอน นักการศึกษาต่างก็ให้ทัศนะซึ่งเป็นแนวคิดในการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

โบแชมป์ (Beauchamp, 1975, หน้า 164-169) กล่าวว่า สิ่งแรกที่ต้องทำ คือ การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ครูผู้นำหลักสูตรไปใช้มีหน้าที่แปลงหลักสูตรไปสู่การสอนโดยใช้หลักสูตรเป็นหลักในการพัฒนาวิธีการสอน สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการนำหลักสูตรไปใช้ให้เห็นผลตามเป้าหมาย คือ ครูผู้สอนควรมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตร ผู้บริหาร ครูใหญ่ต้องเห็นความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จ

ธำรง บัวศรี (2532, หน้า 165-195) ได้สรุปชี้ให้เห็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการนำหลักสูตรไปใช้ไว้ว่า ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ โครงการสอน เช่น การวางโครงการสอนแบบหน่วย (Unit Organization of Instruction, Teaching Unit) ประเภทของหน่วยการสอนมี 2 ประเภท คือ หน่วยรายวิชา (Subject Matter Unit) และหน่วยประสบการณ์ (Experience Unit) หน่วยวิทยาการ (Resource Unit) เป็นแหล่งให้ความรู้แก่ครู เช่น เอกสารคู่มือ และแนวการปฏิบัติต่าง ๆ องค์ประกอบอื่น ๆ ที่ช่วยในการสอน เช่น สถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์การเรียนการสอน วิธีการสอน และวัดผลการศึกษา กิจกรรมรวมหลักสูตร การแนะแนวและการจัดและบริหารโรงเรียน เป็นต้น

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ตั้งแต่ผู้บริหารระดับกระทรวง กรม กอง ผู้บริหารระดับโรงเรียน ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และบุคคลอื่น ๆ ขอบเขตและงานของการนำหลักสูตรไปใช้เป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวาง เพราะฉะนั้นการนำหลักสูตรไปใช้จึงเป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างรอบคอบและระมัดระวัง

หลักการที่สำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้

หลักการสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ได้ ดังนี้

1. มีการวางแผนและเตรียมการในการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะได้ศึกษาวิเคราะห์ ทำความเข้าใจหลักสูตรที่จะนำไปใช้ให้มีความเข้าใจตรงกันเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในทำนองเดียวกันและสอดคล้องต่อเนื่องกัน

2. มีคณะบุคคลทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นที่จะต้องทำหน้าที่ประสานงานกันเป็นอย่างดีในแต่ละขั้นตอนในการนำหลักสูตรไปใช้

3. ดำเนินการอย่างเป็นระบบเป็นไปตามขั้นตอนที่วางแผนและเตรียมการไว้การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญ ที่จะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จได้ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เอกสารหลักสูตรต่าง ตลอดจนสถานທີ່ต่าง ๆ ที่จะแหล่งให้ความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะต้องได้รับการจัดเตรียมไว้เป็นอย่างดีและพร้อมที่จะให้การสนับสนุนได้เมื่อได้รับการร้องขอ

4. ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้นครูจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่และจริงจัง ตั้งแต่การอบรมความรู้ ความเข้าใจทักษะและเจตคติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอย่างเข้มข้น

5. การนำหลักสูตรไปใช้ควรจัดตั้งให้มีหน่วยงานที่มีผู้ชำนาญการพิเศษ เพื่อให้การสนับสนุนและพัฒนาครูโดยการทำหน้าที่นิเทศ ติดตามผลการนำหลักสูตรไปใช้ และควรปฏิบัติงานร่วมกับครูอย่างใกล้ชิด

6. หน่วยงานและบุคลากรในฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนกลางหรือส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ

7. การนำหลักสูตรไปใช้สำหรับผู้ที่มิบทบาทเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกหน่วยงาน จะต้องมีการติดตามและประเมินผลเป็นระยะ ๆ เพื่อจะได้นำข้อมูลต่าง ๆ มาประเมินวิเคราะห์เพื่อพัฒนาทั้งในแง่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และการวางแผนงานในการนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน คือ การตีความหมายและกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรโดยจะดำเนินการในรูปของเอกสารประกอบหลักสูตร และวัสดุอุปกรณ์การสอน เช่น โครงการสอน ประมวลการสอน คู่มือครู เป็นต้น

2. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเพื่อให้หลักสูตรบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารโรงเรียนควรสำรวจปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ของโรงเรียนว่าเหมาะสมกับสภาพการนำหลักสูตรมาปฏิบัติหรือไม่

3. การสอนซึ่งเป็นหน้าที่ของครูประจำการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ ครูต้องสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เลือกวิธีสอนให้เหมาะสม โดยผู้บริหาคอยให้ความสะดวกให้คำแนะนำและให้กำลังใจ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นดำเนินไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ นับแต่การเตรียมบุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

คำว่า การนิเทศ (Supervision) แปลว่า การให้ความช่วยเหลือแนะนำ หรือปรับปรุง ดังนั้น การนิเทศการศึกษาที่น่าจะหมายถึงการให้ความช่วยเหลือแนะนำ หรือปรับปรุงเกี่ยวกับการศึกษาโดยเฉพาะในโรงเรียน ได้มีผู้ให้ความหมายคำว่า การนิเทศการศึกษาไว้แตกต่างกัน

สเปียร์ส (Spears, 1967) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยการทำงานร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนี้ เป็นกระบวนการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครูและมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือครูเพื่อช่วยให้ครูได้ช่วยตนเองได้

กู๊ด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นความพยายามของผู้ทำหน้าที่นิเทศที่จะช่วยในการให้คำแนะนำแก่ครู หรือผู้อื่นที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น ช่วยให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในด้านอาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู

ชาญชัย อาจिनสมาจาร (2551) ได้ให้คำจำกัดความว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการสร้างสรรค์ ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำ และการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครูและนักเรียน เพื่อการปรับปรุงตัวของเขาเองและสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2555) การนิเทศการศึกษาเป็นกลไกสำคัญยิ่งของการบริหารและจัดการหลักสูตรให้ประสบความสำเร็จ มีงานวิจัยจำนวนมากที่ชี้ให้เห็นความจำเป็นของการนิเทศทั้งในโรงเรียนและในห้องเรียน ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร การยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน และการพัฒนาครู เนื่องจากมีการปฏิรูปการศึกษาและจะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางการศึกษา โดยนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในขณะเดียวกัน การศึกษาก็จะต้องมีบทบาทในหลายมิติ เช่น มีส่วนในชีวิตของชุมชน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การให้บริการแก่มนุษยชาติ ความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษา วิธีการมองชีวิตและโลก การปรับแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่มีใช้เป็นแค่สมาชิกของชุมชนเล็ก ๆ แต่ในฐานะพลโลกการสะท้อนผลการถ่ายโอนความรู้สู่ห้องเรียนที่ต้องครอบคลุมความเสมอภาคทางการศึกษารวมทั้งการจะต้องรายงานความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการจัดการศึกษาสู่สาธารณะ ซึ่งความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ การนิเทศการศึกษาจะเข้ามามีบทบาทที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสามารถจะปฏิบัติงานได้ครอบคลุมและประสบความสำเร็จในการสร้างคุณภาพผู้เรียนสู่อนาคต

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาครู เพื่อให้ครูปรับปรุงและพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศ กำกับ ติดตามหลักสูตร

จากการวิจัยและประสบการณ์ของทอมลินสันและวอลเบอร์ก (Tomlinson and Walberg, 1986 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2555, หน้า 48-49) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า

การปฏิบัติร่วมกันของครูและผู้นิเทศนอกจากจะสะท้อนผลการปฏิบัติงานของครูแล้ว การนิเทศยังช่วยให้กิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูปฏิบัติเกิดความสมบูรณ์ในบทบาทหน้าที่ของครูมืออาชีพ ดังนี้

1. ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการทำกิจกรรม ผู้เรียนมีโอกาสที่จะปฏิบัติพฤติกรรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร

2. จัดกิจกรรมการสอนได้อัดคล้องกับหลักสูตร ซึ่งผู้นิเทศจะช่วยสังเกตและสะท้อนให้ครูเลือกวิธีการสอนที่สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีที่สุดให้กับผู้เรียนและสอดคล้องกับหลักสูตร

3. พัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ผู้นิเทศสามารถสะท้อนข้อมูลจากผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ได้จากการประเมินด้วยเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาในชั้นเรียน การหานวัตกรรมในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนซึ่งอันจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและนำไปสู่การยกระดับคุณภาพอย่างยั่งยืน

4. ตระหนักถึงความสำคัญของหลักสูตรแฝงหรือหลักสูตรที่ซ่อนเร้น (Hidden Curriculum) ผู้นิเทศจะชี้ให้เห็นถึงหลักสูตรที่ซ่อนเร้นหรือไม่เป็นทางการ และวิธีการที่ครูจะเข้าไปมีส่วนร่วม

5. ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้สอดคล้องกันตลอดแนวกับจุดมุ่งหมายของกลุ่มสาระและโรงเรียน ให้ผู้เรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ซึ่งบทบาทของผู้นิเทศจะช่วยให้ครูเกิดความตระหนักในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเจริญงอกงามทั้งด้านการคิด คุณธรรมและสังคม ฝึกให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะแสดงความคิดเห็น สร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยง ทั้งความรู้และเหตุผล สร้างหลักการ กฎเกณฑ์ด้วยตนเอง มีโอกาสที่จะเรียนรู้การเผชิญสถานการณ์ ใช้ความรู้ต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา ทั้งด้วยตนเองและเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อนนักเรียน ทั้งวัยเดียวกันและต่างวัย

6. เตรียมความพร้อมของผู้เรียนปกติและผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งครูจะได้รับการนิเทศให้พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องเหมาะสมและเชื่อมโยงกับพัฒนาการและแผนพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลร่วมกับวิชาชีพอื่น ๆ อาทิ แพทย์ นักจิตวิทยา นักกายภาพบำบัด เป็นต้น

7. จัดประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง การนิเทศจะสามารถเชื่อมโยงและให้ตัวอย่างปฏิบัติที่หลากหลายจากครูอื่น ๆ สร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รวมทั้งให้ตัวอย่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรมแก่ครู

สคริฟเวน (Scriven, 1988 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2555, หน้า 49-50) ได้สรุปบทบาทหน้าที่ครูมืออาชีพที่ผู้นิเทศสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการนิเทศกำกับ

ติดตามการพัฒนาหลักสูตรและใช้พัฒนาครูสู่การเป็นครูมืออาชีพ ซึ่งเกณฑ์เหล่านี้สามารถเชื่อมโยงไปสู่การวัดสมรรถนะของครู ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ในความรับผิดชอบที่ครูจะต้องปฏิบัติทั้งหมด
2. ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนและชุมชน ครูควรจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะพิเศษต่าง ๆ ของโรงเรียน ผู้เรียน และสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียน และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ โดยการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้สนองตอบคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านั้น
3. ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่สอน ครูควรมีความรู้และเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระที่สอนอย่างเพียงพอ และมีความทันสมัยเพื่อที่จะถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบอย่างกระจ่างชัดและแม่นยำ และสามารถเชื่อมโยงความรู้สู่รายวิชาอื่นตลอดหลักสูตรได้ เช่น สามารถบูรณาการทั้งภาษาอังกฤษ ทักษะคอมพิวเตอร์ และทักษะการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน เป็นต้น
4. การออกแบบการเรียนรู้ ครูควรสามารถพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา เลือกหรือสร้างสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ ประเมินผลกระทบบของหลักสูตรที่มีต่อผู้เรียน และพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้ได้ทันเวลาที่ รวมทั้งช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ผู้เรียนที่มีข้อจำกัดด้านการเรียนรู้ หรือผู้เรียนที่มาจากชนกลุ่มน้อยที่ใช้ภาษาถิ่นของตน เป็นต้น
5. การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูควรมีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนทดสอบและการประเมินผลการปฏิบัติ รวมทั้งข้อมูลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อวางแผนการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เหมาะสม
6. การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งแก่ผู้เรียน ผู้บริหาร พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง
7. การมีทักษะในชั้นเรียน ครูต้องมีทักษะการสื่อสารรวมถึงสามารถนำเสนอสื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ สามารถดึงความสนใจผู้เรียนไว้ได้ตลอดการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูควรมีทักษะในการบริหารจัดการชั้นเรียน โดยรู้วิธีการควบคุมสถานการณ์ในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
8. การมีคุณลักษณะส่วนตนที่ดีงาม ทั้งเจตคติต่อวิชาชีพครู ประพฤติตนตามจรรยาบรรณมาตรฐานวิชาชีพ และสอนอย่างมืออาชีพ มีการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ กระตือรือร้นที่จะประเมินตนเอง และแสวงหาวิธีการพัฒนาตนเองที่เชื่อมโยงสู่การเพิ่มพูนการเรียนรู้ของผู้เรียน

9. การให้บริการทางวิชาชีพ ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูตามมาตรฐานวิชาชีพ พร้อมทั้งร่วมกิจกรรมและให้บริการทางวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ

รูปแบบการนิเทศ กำกับ ติดตามหลักสูตร

การนิเทศกำกับติดตามหลักสูตรมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้นำหลักสูตร ผู้บริหาร หรือผู้นิเทศไม่สามารถได้ข้อมูลที่แท้จริงว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการนำหลักสูตรสู่ห้องเรียนมีสาเหตุอยู่ที่ใด หากผู้ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวดำเนินการเพียงการประชุม สอบถาม หรือการกำกับติดตามอย่างห่าง ๆ หรือการเดินทางห้องเรียนเท่านั้น การติดตาม การใช้หลักสูตรของผู้นิเทศจะช่วยให้ได้คำตอบว่า “มีอะไรเกิดขึ้นและดำเนินไปภายในห้องเรียน แต่ละห้อง” “ผลการปฏิบัติในห้องเรียนควรจะเป็นอย่างไร” “เหตุการณ์และกิจกรรมที่ได้ กำหนดไว้เป็นอย่างไร และควรจะเป็นอย่างไรตามลักษณะสภาพแวดล้อมของห้องเรียน มีความหมายต่อครู ต่อนักเรียน และบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างไร” วิธีการนิเทศเพื่อที่จะให้ได้ คำตอบดังกล่าวข้างต้น มีวิธีการนิเทศหลากหลายรูปแบบ เช่น การนิเทศแบบคลินิก ซึ่งเป็นการนิเทศเพื่อยกระดับการสอนอย่างเป็นวงจรและอย่างเป็นระบบ นับตั้งแต่การวางแผน การสังเกตและการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติการสอนครูอย่างลึกซึ้ง เพื่อช่วยให้ครูสามารถ นำตนเองในการเปลี่ยนแปลงการสอน หรือการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งเป็นการนิเทศ ระหว่างเพื่อนครูด้วยกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนการจัดการเรียนการสอนซึ่งกัน และกันเพื่อยกระดับคุณภาพการสอน หรือการนิเทศแบบวิจัยปฏิบัติการซึ่งเป็นวิธีการนิเทศ ที่ครูใช้พัฒนาการเรียนการสอนได้ด้วยตัวเอง

การนิเทศห้องเรียนแบบอิงมาตรฐาน เป็นการนิเทศที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ครู เรียนรู้ที่จะค้นหาและเชื่อมโยงสิ่งที่ครูคนอื่นปฏิบัติในแต่ละห้องเรียน การ Walk-Through ก็คือ เป็นรูปแบบการนิเทศที่ได้กำหนดกระบวนการที่จะเปิดห้องเรียนให้ผู้อื่นสังเกตและเรียนรู้ว่าจะ เกิดอะไรขึ้นในแต่ละห้องเรียน วิธีการนี้เกิดจากแนวคิดของโรเบิร์ตและพรูตต์ (Roberts and Pruitt, 2003 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2555, หน้า 51) ซึ่งมุ่งให้ครูสังเกต การจัดการเรียนการสอนของเพื่อนครูโดยยึดมาตรฐานการเรียนรู้อิงหลักสูตรเป็นแนวทาง ในการสังเกต โดยโรงเรียนจะต้องกำหนดที่นิเทศที่จะเยี่ยมและสังเกตชั้นเรียน ผู้สังเกตจะต้อง บันทึกการสังเกตในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ หลักฐานร่องรอย (Evidences) ที่แสดงผลการปฏิบัติของ ผู้เรียนและกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้อิง กิจกรรมการสอนของครู สื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่ครูสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสอน ศูนย์การเรียน ทักษะการคิด การจัดชั้นเรียน เอกสารต่าง ๆ ที่ปรากฏในชั้นเรียนที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งบรรยากาศในห้องเรียนและ บรรยากาศในการสอน

การนิเทศห้องเรียนแบบอิงมาตรฐานนับว่าเป็นวิธีการนิเทศที่ใช้เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ ซึ่งมีประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนาวิชาชีพทั้งของครูและผู้นิเทศ เพราะเป็นการให้โอกาสเพื่อนร่วมวิชาชีพในการเรียนรู้การปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน

การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรโดยทั่วไปมีความหมายใน 2 ลักษณะ คือ การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐาน และการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ขึ้น สำหรับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานั้น ในการพัฒนาครั้งแรกอาจจัดได้ว่าเป็นอีกลักษณะหนึ่ง คือ เป็นการสร้างหลักสูตรใหม่ โดยอิงกรอบและทิศทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมเวลาเรียนและสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสมกับบริบทของตน มิใช่การพัฒนาใหม่ทั้งหมด ส่วนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในครั้งต่อไป จะเป็นการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สมบูรณ์ขึ้นกว่าเดิม ดังนั้น การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอจึงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากบริบทที่แวดล้อมสถานศึกษามีความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องทุกด้าน การพัฒนาหลักสูตรแต่ละครั้งจะมีระยะเวลาห่างกันนานเท่าใด ขึ้นอยู่กับความหนักเบาของผลกระทบ ลักษณะความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ภาวะเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ตลอดจนความต้องการของสังคมและชุมชน แต่โดยทั่วไปหลักสูตรควรได้รับการพัฒนาภายในระยะเวลา 5 ปี หลังจากมีการใช้หลักสูตร เมื่อมีการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร ก็จะมีผลให้ครูต้องปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของตน เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2555)

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สมบูรณ์ สะดวกต่อการนำไปปฏิบัติ และสามารถพัฒนาผู้เรียนได้เป็นอย่างดีนั้น ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามี ดังนี้

1. การคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้บุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา รวมถึงคณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. การกำหนดแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยกำหนดเป็นปฏิทินและกรอบเวลาในการพัฒนาหลักสูตรที่ชัดเจนตั้งแต่ต้นจนสำเร็จลุล่วง

3. การศึกษาวិเคราะห์ข้อลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานศึกษา หลักสูตร ผู้เรียน สังคมและชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพื่อให้ได้สารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการวางแผนเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่

3.1 การศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรเดิม เพื่อกำหนดเป้าหมายและต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และผลงานการแสดงออกของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งแสดงถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรมตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3.2 วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและข้อจำกัดของสถานศึกษา ความสำเร็จและความภาคภูมิใจ ความต้องการการพัฒนา

3.3 การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อให้เกิดความเข้าใจจุดหมาย กระบวนการ และนำมาเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

3.4 การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับอาชีพ การเพิ่มพูนความรู้การศึกษาต่อ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ฯลฯ

3.5 การวิเคราะห์แนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่น สภาพเศรษฐกิจของชุมชนและผู้ปกครอง สภาพสังคมและวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมและทรัพยากรของท้องถิ่น จำนวนลักษณะและเชื้อชาติของประชากรในเขตพื้นที่บริการ รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4. การจัดทำโครงสร้างของหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ เป็นการนำข้อมูลสารสนเทศที่ผ่านการวิเคราะห์ตามข้อ 2 มาเป็นแนวทาง โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

4.1 กำหนดวิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องและตรงกับความต้องการของสังคมและชุมชน โดยกำหนดทั้งสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน

4.2 กำหนดโครงสร้างของหลักสูตร สาระการเรียนรู้

4.3 กำหนดโครงสร้างเวลาเรียน และจำนวนหน่วยกิต

4.4 จัดทำสาระการเรียนรู้ และจัดลำดับสาระการเรียนรู้ตามระดับการศึกษาให้สอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายปี และรายภาค

4.5 กำหนดประสบการณ์เรียนรู้ และออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และวัตถุประสงค์

4.6 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในแต่ละสาระการเรียนรู้

4.7 กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

4.8 จัดทำคำอธิบายรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้

5. การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้เมื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเรียบร้อยแล้ว สถานศึกษาจะต้องนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ โดยชี้แจงให้ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษา วิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา สารการเรียนรู้ และสารสนเทศเกี่ยวกับเครือข่ายแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ครูผู้สอนทุกกลุ่ม สารการเรียนรู้นำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการ ดังนี้

5.1 ออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยกำหนดสิ่งที่คาดหวังให้เกิดกับผู้เรียนอย่างสอดคล้องต่อเนื่องกันในแต่ละระดับชั้น และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทุกด้าน

5.2 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา รายปี หรือรายภาคและหน่วยการเรียนรู้

5.3 จัดทำแผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

5.4 จัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ ใบบาน กิจกรรม แหล่งศึกษาเรียนรู้ ฯลฯ รวมถึงการประสานกับวิทยากรและแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาเพื่อเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

6. การประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา หลังจากที่หลักสูตรสถานศึกษา ได้ผ่านการใช้ไปแล้ว 1 ปี ผู้พัฒนาหลักสูตรควรเริ่มการประเมินผลการใช้หลักสูตรทันที เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นหลักสูตรที่ดีและสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมและท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่องตลอดไป โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปัญหาอุปสรรคในการใช้หลักสูตร และข้อมูลอื่น ๆ ตามข้อ 2.3 เนื่องจากกระบวนการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลา ดังนั้น จึงควรเริ่มเมื่อหลักสูตรนั้นได้ใช้ไปแล้ว เป็นระยะเวลา 3 ปี และควรจะพัฒนาเสร็จภายในปีที่ 5

การประกันคุณภาพภายใน

การประกันคุณภาพภายในเป็นการสร้างระบบและกลไกในการพัฒนา ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถานศึกษาและหรือหน่วยงานต้นสังกัดและให้ถือว่า

การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 7-9) ระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาขึ้นอยู่ในขณะนี้มีความคิดเพื่อส่งเสริมและเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพเป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน
2. การตรวจสอบคุณภาพเป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด
3. การประเมินคุณภาพเป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลพื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัด ในส่วนกลางซึ่งถึงแม้จะเป็นบุคคลภายนอก แต่ก็ยังถือว่าเป็นการประเมินภายในเพราะเป็นการดำเนินงาน โดยหน่วยงานที่อยู่ในสายการบริหารของสถานศึกษา ซึ่งจัดดำเนินการตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ ตามที่กำหนด โดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ อันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นองค์กรมหาชน

กระบวนการประกันคุณภาพภายใน

กระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของการประกันคุณภาพ ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2554, หน้า 7)

1. การควบคุมคุณภาพ (Quality control) เป็นกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันการศึกษาในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติหลังจากนั้นหน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันการศึกษาจัดทำแผนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ในด้านการพัฒนาหลักสูตร สื่อการพัฒนาครูและบุคลากร ธรรมเนียมสถานศึกษา ระเบียบการสอน การแนะแนว การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล ทั้งนี้จะเน้นระบบและกลไกตามแผนติดตาม กำกับการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
2. การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) เป็นการทำเนิการของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดในการยืนยันเป้าหมายที่กำหนดมุ่งไปสู่มาตรฐานที่ต้องการโดยการดำเนินการ ดังนี้

2.1 การตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานทั้งระบบด้วยตนเองของสถาบันการศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอจัดทำรายงานผลต่อผู้ปกครองและผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา

2.2 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาโดยหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อส่งเสริม สนับสนุนและ/ หรือ ใช้มาตรการในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

3. การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) เป็นการประเมินค่าระดับคุณภาพของกิจกรรมเฉพาะอย่างในหน่วยงาน เช่น คุณภาพการจัดการศึกษา คุณภาพของงานวิจัย คุณภาพของการสอน เป็นต้น

การประเมินคุณภาพภายในจะใช้วิธีการศึกษาตนเอง (Self-Study) และการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ส่วนการประเมินภายนอกเป็นการดำเนินงานโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อประเมินผลและรับรองว่าสถาบันการศึกษาจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

ความสัมพันธ์ของการประกันคุณภาพภายในและภายนอก การประกันคุณภาพภายในเป็นการตรวจสอบการควบคุม การติดตามประเมินผลคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษาจากภายในโดยบุคคลากรของสถาบันการศึกษานั้นทั้งหมดหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถาบันการศึกษานั้น ผลจากการตรวจสอบคุณภาพภายใน คือ มีการวางระบบงานที่มีระบบและกลไกที่ชัดเจน มีการดำเนินงานรวมทั้งมีฐานพัฒนาข้อมูลในด้านต่าง ๆ ส่วนการประกันคุณภาพภายนอกเป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาการติดตามการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษา ซึ่งกระทำโดยหน่วยงานภายนอกหรือผู้ประเมินภายนอกเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

การประกันคุณภาพภายในจะเน้นการตรวจสอบ การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาด้านต่าง ๆ ของปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการ (Process) ส่วนการประกันคุณภาพภายนอกจะเน้นการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในด้านต่าง ๆ ของผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome)

ดังนั้น การประเมินคุณภาพภายในตั้งแต่ระดับหลักสูตรสถานศึกษาย่อมส่งผลถึงการประกันคุณภาพภายนอกโดยตรง การประกันคุณภาพภายนอกจะใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานต่าง ๆ ในการประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันการศึกษา รวมทั้งการตรวจเยี่ยมสถาบัน ซึ่งในการประเมินต้องคำนึงถึงปรัชญา พันธกิจ และลักษณะการจัดการเรียนการสอนของแต่ละ

สถาบันการศึกษาโดยสถาบันการศึกษาจะต้องจัดทำรายงานประจำปีเตรียมเอกสารข้อมูลในด้านต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลตามตัวบ่งชี้และรายงานการประเมินตนเองอย่างน้อย 3 ปีการศึกษา โดยสามารถจัดทำในรูปแบบ CD-Rom หรือ E-SAR เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือ สมศ. ต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรด้านประชากรศาสตร์

ความหมายของประชากรศาสตร์

ประชากรศาสตร์ (Demography) หมายถึง วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับประชากร ทั้งนี้เพราะคำว่า “Demo” หมายถึง “People” ซึ่งแปลว่า “ประชาชน” หรือ “ประชากร” ส่วนคำว่า “Graphy” หมายถึง “Writing Up” หรือ “Description” ซึ่งแปลว่า “ลักษณะ” ดังนั้น เมื่อแยกพิจารณาจากรากศัพท์คำว่า “Demography” น่าจะมีความหมายตามที่กล่าวข้างต้น คือ วิชาที่เกี่ยวกับประชากรนั่นเอง (ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ และณรงค์ เทียนสง, 2521, หน้า 2)

ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ (2542, หน้า 44-52) ได้กล่าวถึงแนวความคิดด้านประชากรนี้เป็นทฤษฎีที่ใช้หลักการของความเป็นเหตุเป็นผล กล่าวคือ พฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์เกิดขึ้นตามแรงบังคับจากภายนอกมากระตุ้น เป็นความเชื่อที่ว่าคนที่มีคุณสมบัติทางประชากรที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปด้วย ซึ่งแนวความคิดนี้ตรงกับทฤษฎีกลุ่มสังคม (Social Categories Theory) ของ (DeFleur and Ball-Rokeach, 1996) ที่อธิบายว่าพฤติกรรมของบุคคลเกี่ยวข้องกับลักษณะต่าง ๆ ของบุคคล หรือลักษณะทางประชากรซึ่งลักษณะเหล่านี้สามารถอธิบายเป็นกลุ่ม ๆ ได้คือ บุคคลที่มีพฤติกรรมคล้ายคลึงกันมักจะอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ดังนั้น บุคคลที่อยู่ในลำดับชั้นทางสังคมเดียวกันจะเลือกรับและตอบสนองต่อเนื้อหาข่าวสารในแบบเดียวกัน และทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences Theory) ซึ่งทฤษฎีนี้ได้รับการพัฒนาจากแนวความคิดเรื่องสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Stimulus-Response) หรือ ทฤษฎีเอส อาร์ (S-R Theory) ในสมัยก่อนและได้นำมาประยุกต์ใช้อธิบายเกี่ยวกับกับลักษณะของครูที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นในระดับการปฏิบัติ ที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ดังนั้น วิธีการที่ดีที่สุดในการวิเคราะห์ครูที่ประกอบไปด้วยคนจำนวนมากก็คือ การจำแนกครูออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามลักษณะประชากร (Demographic Characteristics) ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา สถานภาพสมรส เป็นต้น ซึ่งคุณสมบัตินี้ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการรับรู้ การตีความและการเข้าใจในการสื่อสารทั้งสิ้น (กิติมา สุรสนธิ, 2541, หน้า 15-17)

1. เพศ (Sex) หญิงชายมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสรีระ ความถนัด สภาวะทางจิตใจ อารมณ์ จากงานวิจัยทางด้านจิตวิทยาทั้งหลาย ได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้ เพราะวัฒนธรรมและสังคมได้กำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนทั้งสองเพศไว้แตกต่างกัน

2. อายุ (Age) อายุเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อการตัดสินใจของมนุษย์ เนื่องจากอายุจะเป็นตัวกำหนดหรือเป็นสิ่งที่บ่งบอกเกี่ยวกับความมีประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ ของบุคคล ดังคำกล่าวที่ว่า ผู้ใหญ่อ่านนํ้าร้อนมาก่อน เกิดมาหลายฝน หรือเรียกคนที่มีประสบการณ์น้อยกว่าว่าเด็กเมื่อวานขึ้น เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นเครื่องบ่งชี้หรือแสดงความคิด ความเชื่อ ลักษณะการโต้ตอบต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของบุคคลคนเราโดยทั่วไปเมื่ออายุเพิ่มขึ้น ประสบการณ์สูงขึ้น ความฉลาดรอบคอบก็เพิ่มมากขึ้น วิธีคิดและสิ่งที่สนใจก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

3. การศึกษา (Education) การที่ครูได้รับการศึกษาที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในระบบการศึกษาที่ต่างกัันจึงย่อมมีความรู้สึนึกคิด อุดมการณ์และความต้องการที่ต่างกััน คนทั่ว ๆ ไปมักจะสนใจหรือยึดแนวความคิดในแนวสาขาของตนเป็นสำคัญ และบุคคลมักมีลักษณะบางประการที่แสดงหรือบ่งชี้ถึงพื้นฐานการศึกษาหรือสาขาวิชาที่เรียนมา เนื่องจากสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่อบรมกล่อมเกล้าให้บุคคลมีบุคลิกภาพไปในทิศทางที่ต่างกััน ทางด้านครูผู้สอนก็มีอิทธิพลต่อความคิดของผู้เรียนโดยการสอดแทรกความรู้สึนึกคิดของตัวเองให้แก่ผู้เรียน

4. สถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ (Socio-Economic Status) อันได้แก่ เชื้อชาติ และชาติพันธุ์ ถิ่นฐาน ภูมิลำเนา พื้นฐานของครอบครัว อาชีพ รายได้ และฐานะทางการเงิน สถานะภาพทางสังคมและเศรษฐกิจทำให้คนมีวัฒนธรรมที่ต่างกััน มีประสบการณ์ที่ต่างกััน มีทัศนคติค่านิยม และเป้าหมายที่ต่างกััน

จากการศึกษาสรุปได้ว่า แนวความคิดด้านประชากรศาสตร์ หมายถึง ปัจจัยที่คาดว่า จะมีผลต่อความคิดเห็นของครูต่อการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร เช่น เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน คุณวุฒิการศึกษา สถานที่ปฏิบัติงาน เป็นต้น เนื่องจากปัจจัยที่ต่างกัันถือเป็นพื้นฐานความคิดเห็นที่ต่างกััน

บริบทและหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

ข้อมูลทั่วไปของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 และนโยบายการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของรัฐบาลร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ มีความต้องการจะปรับปรุงการจัดระบบการศึกษาสำหรับคนพิการในประเทศไทยให้เกิดความเสมอภาคทั้งเชิงโอกาสและเชิงคุณภาพ จึงได้มีการประกาศก่อตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษขึ้น เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2539 เพื่อให้เป็นศูนย์ปฏิบัติการฟื้นฟูสมรรถภาพให้แก่ผู้พิการ โดยใช้กระบวนการทางการศึกษา โดยมีการจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษขึ้นพร้อมกันจำนวน 13 แห่งทั่วประเทศ ณ จังหวัดที่เป็นที่ตั้งของเขตการศึกษา 12 แห่ง และอีก 1 แห่งจัดตั้งขึ้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้ชื่อว่า “ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง” (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2556, หน้า 1)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เริ่มเปิดดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 โดยมีสำนักงานชั่วคราว ณ อาคาร 5 ของโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์เป็นที่ทำการ และได้ย้ายที่ทำการมายังอาคารสำนักงานแห่งใหม่ในเดือนมกราคม 2545

ที่ตั้ง 4645 ถนนดินแดง แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร 10400

วิสัยทัศน์

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง เป็นองค์กรนำด้านการศึกษาพิเศษ บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องมีคุณภาพ เครือข่ายเข้มแข็ง จัดการศึกษาอย่างมีมาตรฐานสู่ความเป็นสากล

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และมีระบบการเชื่อมต่อกันอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล โดยส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้อง
2. พัฒนาศักยภาพครู บุคลากร ครอบครั้ว ภาคีเครือข่าย และผู้เกี่ยวข้อง
3. วิจัย พัฒนาหลักสูตร นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ และบริการทางการศึกษา สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยี
4. พัฒนาระบบการให้มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์

1. ส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษา สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และการจัดระบบ การเชื่อมต่ออย่างมีคุณภาพ ตามมาตรฐานสากล
2. ส่งเสริมการทำงานแบบสหวิชาชีพ โดยการพัฒนาคู บุคลากร ผู้ปกครองครอบครัว และผู้เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เหมาะสมในการพัฒนา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ให้เป็นแหล่งเรียนรู้
4. ส่งเสริมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในการวิจัย พัฒนาหลักสูตรและนวัตกรรม การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้สอดคล้องกับสังคมไทย
5. ส่งเสริมการใช้หลักธรรมาภิบาล และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ

เอกลักษณ์ของสถานศึกษา

ผู้นำทางวิชาการและศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการศึกษาพิเศษ

อัตลักษณ์ของสถานศึกษา

สะอาด สดใส ใฝ่สวຍ

บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ตามที่กฎหมาย กำหนด

1. จัดและส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการให้ความช่วยเหลือ ระยะแรกเริ่ม และเตรียมความพร้อมของคนพิการเพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
2. พัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
3. จัดระบบและส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการ
4. จัดระบบบริการช่วงเชื่อมต่อสำหรับคนพิการ
5. ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชนด้วยกระบวนการทางการศึกษา
6. เป็นศูนย์ข้อมูลรวมทั้งจัดระบบสารสนเทศด้านการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัด

7. จัดระบบสนับสนุนการเรียนรู้รวม และประสานงานการจัดการศึกษาสำหรับ
คนพิการในจังหวัด

8. ภาระหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

หลักสูตรปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้พัฒนาการศึกษา
ระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จึงได้แต่งตั้ง
คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยได้นำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ของ
กระทรวงศึกษาธิการ มาศึกษาและปรับปรุงไปสู่นโยบายปฏิบัติที่ครอบคลุมมีความชัดเจนเป็น
ธรรมชาติการจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยของศูนย์การศึกษาพิเศษ ให้ตรงตามสภาพความพิการ
และศักยภาพของแต่ละบุคคล เพื่อสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ ชุมชน และ
ผู้ปกครอง และได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
พุทธศักราช 2563 เพื่อให้ศูนย์การศึกษาพิเศษ มีและใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นแนวเดียวกัน
(สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2563) ทั้งนี้ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ได้พัฒนาและ
ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นหลักสูตรเพื่อให้
บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
ให้ได้รับการพัฒนาตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี ให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม
สติปัญญา และทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภทที่เหมาะสม
เต็มศักยภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความพิการและศักยภาพของแต่ละบุคคล

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

การศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่
แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการ
เรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามสภาพความพิการของเด็กแต่ละบุคคลให้เต็ม
ศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และ
ความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐาน คุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์
ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

วิสัยทัศน์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มุ่งพัฒนาเด็ก
ทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และทักษะที่จำเป็น

สำหรับเด็กพิการแต่ละประเภทอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามศักยภาพ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัวยุ ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญา ว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับครูสอน เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของ พัฒนาการทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษทุกคน
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย มีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้รับเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลือ อื่นใดทางการศึกษา ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับสภาพ ความพิการ และมีการพักผ่อนเพียงพอ
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข
5. สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่าง สถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัวยุ ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

เนื้อหาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับเด็กอายุแรกเกิด-6 ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อายุแรกเกิด-6 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภท ตามสภาพความพิการ และความสามารถของแต่ละบุคคล (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2562)

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มุ่งให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
2. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัยและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
4. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย
5. มีทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภท

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายตามหลักสูตรปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552

1. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 คนตาบอด หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นมาก จนต้องใช้สัมผัสและสื่อเสียงหากตรวจวัดความชัดของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้ว อยู่ในระดับ 6 ส่วน 60 (6/60) หรือ 20 ส่วน 200 (20/200) จนถึงไม่สามารถรับรู้เรื่องแสง

1.2 คนเห็นเลือนราง หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็น แต่ยังสามารถอ่านอักษรตัวพิมพ์ขยายใหญ่ด้วยอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก หากวัดความชัดของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ 6 ส่วน 18 (6/18) หรือ 20 ส่วน 70 (20/70)

2. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับหูตึงน้อยจนถึงหูหนวก ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 คนหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถเข้าใจการพูดผ่านทางการได้ยินไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งโดยทั่วไปหากตรวจการได้ยิน จะมีการสูญเสียการได้ยิน 90 เดซิเบลขึ้นไป

2.2 คนหูตึง หมายถึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงพอที่จะได้ยินการพูดผ่านทาง การได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งหากตรวจวัดการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยิน น้อยกว่า 90 เดซิเบลลงมา ถึง 26 เดซิเบล

3. บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ บุคคลที่มีความจำกัดอย่างชัดเจน ในการปฏิบัติตนในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ ความสามารถทางสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญร่วมกับความจำกัดของทักษะการปรับตัวอีกอย่างน้อย 2 ทักษะ จาก 10 ทักษะ ได้แก่ การสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตภายในบ้าน ทักษะทางสังคม/การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน การรู้จักดูแลควบคุมตนเอง การนำความรู้ มาใช้ในชีวิตประจำวันการทำงาน การใช้เวลาว่าง การรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ทั้งนี้ได้แสดงอาการดังกล่าวก่อนอายุ 18 ปี

4. บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทดังนี้

4.1 บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว ได้แก่ บุคคลที่มี อวัยวะไม่สมบูรณ์หรือขาดหายไป กระดูกหรือกล้ามเนื้อผิดปกติ มีอุปสรรคในการเคลื่อนไหว ความบกพร่องดังกล่าวอาจเกิดจากโรคทางระบบประสาท โรคของระบบกล้ามเนื้อและกระดูก การไม่สมบูรณ์ประกอบ มาแต่กำเนิด อุบัติเหตุและโรคติดต่อ

4.2 บุคคลที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ ได้แก่ บุคคลที่มีความเจ็บป่วยเรื้อรัง หรือมีโรคประจำตัวซึ่งจำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา ซึ่งมีผลทำให้เกิดความจำเป็นต้องได้รับการศึกษาพิเศษ

5. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติในการทำงาน ของสมองบางส่วนที่แสดงถึงความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ที่อาจเกิดขึ้นเฉพาะความสามารถ ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน คือ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ ในด้านที่บกพร่องได้ ทั้งที่มีระดับสติปัญญาปกติ

6. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่อง ในการเปล่งเสียงพูด เช่น เสียงผิดปกติ อัตราความเร็วและจังหวะการพูดผิดปกติ หรือบุคคล ที่มีความบกพร่องในเรื่องความเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูด การเขียนหรือระบบสัญลักษณ์อื่น ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งอาจเกี่ยวกับรูปแบบ เนื้อหาและหน้าที่ของภาษา

7. บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ ได้แก่บุคคลที่มีพฤติกรรม เบี่ยงเบนไปจากปกติเป็นอย่างมาก และปัญหาทางพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็น

ผลจากความบกพร่องหรือความผิดปกติทางจิตใจหรือสมองในส่วนของการรับรู้ อารมณ์หรือความคิด เช่น โรคจิตเภท โรคซึมเศร้า โรคสมองเสื่อม เป็นต้น

8. บุคคลออทิสติก ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติของระบบการทำงานของสมองบางส่วนซึ่งส่งผลต่อความบกพร่องทางพัฒนาการด้านภาษา ด้านสังคมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และมีข้อจำกัดด้านพฤติกรรม หรือมีความสนใจจำกัดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยความผิดปกตินั้นค้นพบได้ก่อนอายุ 30 เดือน

9. บุคคลพิการซ้อน ได้แก่ บุคคลที่มีสภาพความบกพร่องหรือความพิการมากกว่าหนึ่งประเภทในบุคคลเดียวกัน

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์จำนวน 13 มาตรฐาน ประกอบด้วย

1. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน คือ
  - มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตและมีสุขนิสัยที่ดี
  - มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ
  - มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
  - มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว
  - มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
3. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ
  - มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
  - มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย
  - มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน คือ
  - มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมตามศักยภาพ
  - มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ตามศักยภาพ
  - มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ตามศักยภาพ
  - มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้ตามศักยภาพ

5. ด้านทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการ ประกอบด้วย 1 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 13 มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการแต่ละประเภทในมาตรฐานนี้ แบ่งมาตรฐานได้ 8 ประเภทความพิการ คือ

มาตรฐานที่ 13.1 มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น

มาตรฐานที่ 13.2 มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความความบกพร่องทางการได้ยิน

มาตรฐานที่ 13.3 มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางสติปัญญา

มาตรฐานที่ 13.4 มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ

มาตรฐานที่ 13.5 มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 13.6 มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการพูดและภาษา

มาตรฐานที่ 13.7 มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์

มาตรฐานที่ 13.8 มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะบุคคลออทิสติก

สาระที่ควรเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรม ให้เด็กเกิดแนวคิดหลังจากนำสาระที่ควรรู้นั้นๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ไม่นับการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญ ทั้งนี้ อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ดังนี้

1. เรื่องราวที่เกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้ชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่าง ๆ วิธีระมัดระวังร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ การระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองจากผู้อื่นและภัยใกล้ตัว รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรมจริยธรรม

2. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทยและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จาก ภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ๆ

3. ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ แรงและพลังงานในชีวิตประจำวันที่แวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรักษาสาธารณสุขสมบัติ

4. สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย ในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์ การใช้งาน และการเลือกใช้สิ่งของ เครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยีและการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน อย่างประหยัด ปลอดภัยและรักษาสีสิ่งแวดล้อม

แนวทางการจัดประสบการณ์

1. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมอง ที่เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็กพิการแต่ละประเภท เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านระบบประสาทสัมผัสได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยมีแนวการจัดการเรียนรู้ของเด็กพิการแต่ละประเภท ดังนี้

2.1 เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ประสาทสัมผัส ที่เหลืออยู่ในการทำกิจกรรม

2.2 เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร โดยการใช้ภาษามือ ภาษาท่าทาง การอ่านริมฝีปาก การฝึกพูด

2.3 เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสอนซ้ำ ๆ สอนจากง่ายไปยาก เป็นขั้นตอน และการวิเคราะห์งาน

2.4 เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก

2.5 เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจำจากการเห็นและได้ยิน การเรียงลำดับ การจัดระเบียบตัวเอง

2.6 เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการออกเสียงให้ชัดเจน การสื่อสารที่ผู้อื่นเข้าใจได้

2.7 เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการควบคุมพฤติกรรมและอารมณ์ของตนเอง การแสดงออกทางพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

2.8 เด็กออทิสติก ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร การอยู่ร่วมกันในสังคม การตอบสนองต่อประสาทสัมผัสทั้ง 7

2.9 เด็กพิการซ้อน ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นตามลักษณะความพิการแต่ละประเภท

3. จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้

4. จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิด โดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

5. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

6. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับบริบท สังคม และวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก

7. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และการมีวินัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

8. จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

9. จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

10. จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อ แหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ปุนทริก พรชนะวัฒนา (2562) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพะเยา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพะเยา และเพื่อหาแนวทางการบริหารหลักสูตรปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพะเยา พบว่า การบริหารหลักสูตรปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา รองลงมา คือ การดำเนินการใช้หลักสูตร

เหมือนฝัน วงเดช (2562) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร ด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ไม่แตกต่างกัน

สุกัญญา ประมาะยัง (2560) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 32 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการส่งเสริมสนับสนุนและด้านกำกับดูแลคุณภาพอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 32 พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ต่างกันและปฏิบัติในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิววดี พวงจันทร์ และนพดล เจนอักษร (2554) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ความแตกต่างของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 และแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การดำเนินการระดับชั้นเรียน และการกำกับ ดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา ความแตกต่างของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามตัวแปร เพศ ทั้งรายด้านและรายข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน ทั้งรายด้านและรายข้อไม่แตกต่างกัน และแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษา ระดับสถานศึกษา มี 3 แนวทางคือ 1) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ปีการศึกษาละ 1-2 ครั้ง ทบทวน สร้างความเข้าใจที่ตรงกัน 2) ไม่ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรบ่อย ทำให้เกิดความสับสนแก่ผู้ปฏิบัติ และ 3) มีนโยบายลดงานกระดาษลงเพื่อให้ครูผู้สอนได้ทุ่มเวลาไปกับการเรียนการสอน

บุญกอง พลสมัคร (2559) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนา

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ข้าราชการครูที่มีตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ปัญหาและแนวทางพัฒนา 1 ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ควรนำการพัฒนาหลักสูตร เข้าที่ประชุมประจำเดือน ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ครูบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ควรจัดให้ครูได้ศึกษาดูงาน เข้ารับการอบรมแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรมีสาระการเรียนรู้มากเกินไป ทั้งครูยังมีภาระงานมากทำให้ขาดการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรลดเวลาเรียน จัดเวลาให้นักเรียนได้เรียนทางดาวเทียมไกลกังวลร่วมด้วย ด้านการส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา งบประมาณไม่เพียงพอ ควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรให้เพียงพอ และด้านการกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา การนิเทศติดตามไม่เป็นระบบ และทำไม่ต่อเนื่อง ควรแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และกำหนดปฏิทินการนิเทศให้ชัดเจน

ภัทรา ใจวอมราภรณ์ (2557) ได้วิจัยเรื่องการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร กำกับ ติดตาม และนิเทศการใช้หลักสูตรและมีการประเมินการใช้หลักสูตร โดยนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรทุกปีการศึกษา 2) ครูผู้สอนวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ มาพัฒนานักเรียน วางแผนและเตรียมการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติ 3) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจเรื่องการวัดประเมินผล รายงานผลการประเมิน และนำผลการประเมินมาพัฒนานักเรียน 4) ผู้บริหารจัดบริการและส่งเสริมให้ครูผลิต แลกเปลี่ยน และเพิ่มพูนความรู้ในการใช้สื่อการเรียนรู้อื่นๆ 5) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมตามความสนใจ

ของนักเรียน เพื่อพัฒนาทักษะและส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนจัดบริการเพื่อช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้นักเรียน 6) ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากร ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนและจัดกิจกรรมให้ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยจัดเป็นโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

รังสันต์ โยศรีคุณ (2556) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ มีระดับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา และด้านการกำกับดูแลคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาจำแนกตามสถานภาพของบุคลากร พบว่าแต่ละด้านไม่แตกต่างกันและเมื่อศึกษาเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาขนาดเล็กมีระดับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 3 ด้าน แตกต่างจากขนาดกลางและขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิชา ยศอ่อน (2555) ได้วิจัยเรื่องศึกษาเรื่องการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริการหลักสูตร อยู่ระดับปานกลาง ส่วนด้านนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารและครูมีทัศนคติต่อการบริหารหลักสูตร โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 ผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน และมีวิทยฐานะแตกต่างกัน มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5

วิทยา สุทธิ (2555) ศึกษาเรื่องการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเมืองบุรีรัมย์ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า กำกับ ติดตามดูแลคุณภาพ มีแนวดำเนินการดังนี้ 1) นิเทศติดตามการใช้หลักสูตร 2) การประกันคุณภาพภายในมีการการจัดโครงสร้างบริหารงานทั้ง 4 งานที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดระบบสารสนเทศที่มีข้อมูลอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ กำหนดมาตรฐานการศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตรวจสอบ ทบทวนและ

รายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษา

ศักดิ์ดา ใจตรง (2553) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรจังหวัดตราขบุรี ผลการวิจัย พบว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีการกำหนดเรื่อง ดังนี้ องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษารหัสวิชา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คำอธิบายรายวิชา กำหนดเกณฑ์จบหลักสูตร และระเบียบการวัด ประเมินผล การดำเนินการระดับชั้นเรียน มีการจัดทำโครงสร้างรายวิชา และออกแบบหน่วย การเรียนรู้แบบย้อนกลับ การส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา มีการพัฒนาบุคลากร สนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร ดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ การกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา มีการนิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตร การประกันคุณภาพ ภายใน การวิจัยและติดตามการใช้หลักสูตร

งานวิจัยต่างประเทศ

โบแชมป์ (Beauchamp, 1975 อ้างอิงใน ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, 2551) ได้ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 ประการ 1) เนื้อหา 2) จุดมุ่งหมาย 3) การนำหลักสูตรไปใช้ 4) การประเมินผล พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วยเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การนำไปใช้หรือการปฏิบัติ และการวัดผลประเมินผล

กาเลน (Galen, 2000 อ้างอิงใน คัมภีร์ แอศิริ, 2553) ได้ศึกษาถึงความเข้มแข็งและความอ่อนแอของการ พัฒนาหลักสูตร ด้านการวางแผน เรื่องเนื้อหาและการประเมินหลักสูตร พบว่า นักพัฒนาหลักสูตร ต้องการให้มีความสัมพันธ์อันดีกับท้องถิ่น เน้นความสำคัญเรื่อง กระบวนการเรียนรู้ การวางแผน หลักสูตรและเทคนิคการประเมินหลักสูตร

อัลเลน (Allen, 2000 อ้างอิงใน คัมภีร์ แอศิริ, 2553) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการ ของนักพัฒนาหลักสูตร ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ การจัดการ และการบริหารหลักสูตร การเลือกและการจัดการเนื้อหาและการประเมินหลักสูตร

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรการศึกษา พบว่า การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา 2) ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา 3) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ 4) ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล 5) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษา 6) ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตรควรมีองค์ประกอบให้ครบตามหัวข้อดังกล่าว เพื่อที่จะทำให้สภาพการบริหารหลักสูตรดำเนินไปได้ตามกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารหลักสูตรแต่ละด้านมีความสำคัญในการให้ครูทั้งในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง และหน่วยบริการ สามารถดำเนินงานได้ตรงตามขั้นตอนของการบริหารหลักสูตร ส่งผลให้การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ได้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ตามเป้าหมายของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อให้ครูอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ให้ตรงตามหลักสูตร สามารถจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มุ่งศึกษาการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ตำแหน่งข้าราชการ พนักงานราชการ และครูอัตราจ้าง ในปีการศึกษา 2564 ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางดินแดง จำนวน 96 คน หน่วยบริการ จำนวน 55 คน รวม 151 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ตำแหน่งข้าราชการ พนักงานราชการ และครูอัตราจ้างในปีการศึกษา 2564 จำนวน 108 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างอิงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2557, หน้า 64) และได้มาโดยการสุ่มแบบสัดส่วน (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างคิดเป็นสัดส่วนในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง จำนวน 68 คน หน่วยบริการ จำนวน 40 คน เลือกตัวอย่างโดยวิธีจับสลาก

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สถานที่	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง	96 คน	68 คน
2. หน่วยบริการ	55 คน	40 คน
รวม	151 คน	108 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครูในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-List) ข้อคำถามประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน คุณวุฒิการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ประกอบด้วย ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และด้านการประกันคุณภาพภายในรวม 6 ด้าน จำนวน 60 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดตัวเลือกไว้ 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 73) ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา รวบรวมข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตัวแปรทุกตัวตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

3. เสนอแบบสอบถามฉบับร่างต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อตรวจสอบรูปแบบ ความถูกต้อง ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัด และความเหมาะสมของภาษา

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

5. นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน (ภาคผนวก) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) ได้ค่าระหว่าง 0.67-1

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับการเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองพิจารณาอีกครั้ง เพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง และหน่วยบริการ จำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ได้ค่าความเที่ยง 0.97

8. นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

9. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ สำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ขออนุญาตจากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 108 ฉบับ ถึงครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ด้วยตนเอง หลังจากส่งแบบสอบถามแล้วขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ทั้งหมด 108 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์สรุปผล ตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครู ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน คุณวุฒิการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน โดยใช้การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 102-103) ดังนี้

4.50-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.50-3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

3.1 จำแนกตามเพศ สถานที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา โดยการทดสอบ t-Test ที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample Test)

3.2 จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา โดยทดสอบค่า F-Test (One Way ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1.1 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่า IOC

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์

แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 สถิติทดสอบ t-Test ที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample Test) สำหรับเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ

ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ สถานที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา

3.2 สถิติทดสอบ F-Test (One Way ANOVA) สำหรับเปรียบเทียบเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษพุทธศักราช 2562 ความคิดเห็นของครู ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม คุณวุฒิ การศึกษา หากพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ Scheffe'

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่องการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

การเปรียบเทียบ 2 กลุ่มโดยใช้การทดสอบ t-Test ที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample Test)

การเปรียบเทียบมากกว่า 2 กลุ่มโดยใช้การทดสอบค่า F-Test (One Way ANOVA)

สัญลักษณ์ทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพรรณนาในการแจกแจงแบบ t

F แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพรรณนาในการแจกแจงแบบ F

SS แทน ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละตัวยกกำลังสอง

MS แทน ค่าความแปรปรวน

df แทน องศาแห่งความเป็นอิสระ

p แทน ความน่าจะเป็นของค่าสถิติ

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน คุณวุฒิการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ได้ผลการดังรายละเอียดในตาราง 2 – 7

ตาราง 2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ชาย	29	26.9
2. หญิง	79	73.1
รวม	108	100

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 73.1 และเพศชาย จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 26.9

ตาราง 3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ปริญญาตรี	91	84.3
2. สูงกว่าปริญญาตรี	17	15.7
รวม	108	100

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 84.3 สูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7

ตาราง 4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ข้าราชการ	59	54.62
2. พนักงานราชการและครูอัตราจ้าง	49	45.38
รวม	108	100

จากตาราง 4 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ตำแหน่งข้าราชการ จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 54.62 พนักงานราชการและครูอัตราจ้าง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 45.38

ตาราง 5 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ประสบการณ์ทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. 1-2 ปี	46	49.70
2. 3 ปี ขึ้นไป	62	50.30
รวม	108	100

จากตาราง 5 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 3 ปีขึ้นไป จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 50.30 และมีประสบการณ์ทำงาน 1-2 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 49.70

ตาราง 6 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา

คุณวุฒิการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การศึกษาพิเศษ	24	22.2
2. นักสหวิชาชีพ	31	28.7
3. การศึกษาอื่น	53	49.1
รวม	108	100

จากตาราง 6 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีคุณวุฒิการศึกษาอื่น จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 49.1 มีคุณวุฒินักสหวิชาชีพ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 และมีคุณวุฒิการศึกษาการศึกษาพิเศษ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2

ตาราง 7 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานที่ปฏิบัติงาน

สถานที่ปฏิบัติงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ศูนย์การศึกษาพิเศษ สวณกลาง ดินแดง	68	63
2. หน่วยบริการ	40	37
รวม	108	100

จากตาราง 7 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานที่ปฏิบัติงานใน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 63 ในหน่วยบริการ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 37

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และด้านการประกันคุณภาพภายใน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตาราง 8-14

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง โดยรวมและในแต่ละด้าน

การบริหารหลักสูตร	n=108		ระดับ	ลำดับ
	$\bar{X}$	(S.D.)		
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.59	0.41	มากที่สุด	1
2. ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	4.40	0.51	มาก	6
3. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้	4.56	0.44	มากที่สุด	2
4. ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล	4.47	0.53	มาก	4
5. ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.43	0.55	มาก	5
6. ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.49	0.48	มาก	3
รวมเฉลี่ย	4.49	0.42	มาก	

จากตาราง 8 แสดงว่า สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$, S.D.=0.42) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=4.59$, S.D.=0.41) รองลงมา คือ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X}=4.56$, S.D.=0.44) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.51)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นรายข้อ

ข้อที่	ด้านจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	n=108		ระดับ
		$\bar{X}$	(S.D.)	
1.	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.70	0.50	มากที่สุด
2.	มีการจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้กับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	4.71	0.49	มากที่สุด
3.	มีการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ก่อนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.62	0.52	มากที่สุด
4.	มีการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา ความต้องการของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อนำมาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.57	0.58	มากที่สุด
5.	มีการกำหนดวิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย กลุ่มเป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน	4.52	0.57	มากที่สุด
6.	มีการนำสภาพปัญหาและความต้องการของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มากำหนดหลักการจุดมุ่งหมาย กลุ่มเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา	4.53	0.54	มากที่สุด
7.	หลักสูตรสถานศึกษามีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล	4.58	0.51	มากที่สุด
8.	หลักสูตรสถานศึกษายึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.59	0.53	มากที่สุด
9.	กำหนดให้มีการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีทักษะชีวิต เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข	4.56	0.53	มากที่สุด
10.	หลักสูตรสถานศึกษามีการกำหนดวิธีการวัดผลประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย	4.50	0.57	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.59	0.41	มากที่สุด

จากตาราง 9 แสดงว่า สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.59$, S.D.=0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้กับครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X}=4.71$, S.D.=0.49) รองลงมา คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=4.70$, S.D.=0.51 และหลักสูตรสถานศึกษามีการกำหนดวิธีการวัดผลประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.57)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา เป็นรายข้อ

ข้อที่	ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	n=108		ระดับ
		$\bar{X}$	(S.D.)	
1.	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.59	0.53	มากที่สุด
2.	มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	4.53	0.60	มากที่สุด
3.	มีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร	4.29	0.76	มาก
4.	มีการสำรวจความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู ในศูนย์การศึกษาพิเศษอย่างสม่ำเสมอ	4.37	0.76	มาก
5.	มีการจัดให้มีสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ และเทคโนโลยีการศึกษา อย่างเป็นเพียงพอ	4.34	0.70	มาก
6.	มีการจัดเตรียมด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ได้อย่างเพียงพอ	4.19	0.76	มาก
7.	มีการสร้างเครือข่ายให้เกิดการมีส่วนร่วมและการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษา	4.37	0.62	มาก
8.	มีการจัดสรรเวลาให้ครูได้วางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานโดยใช้ กระบวนการกลุ่ม	4.23	0.73	มาก
9.	จัดเตรียมให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน	4.53	0.54	มากที่สุด
10.	จัดให้มีแผนงานการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	4.55	0.55	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.40	0.51	มาก

จากตาราง 10 แสดงว่า สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ด้านการวางแผน การใช้หลักสูตรของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่ามากที่สุด คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน เป็นรายบุคคล ($\bar{X}=4.59$, S.D.=0.5) รองลงมา คือ จัดให้มีแผนงานการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.55$, S.D.=0.55) ส่วนข้อที่มีค่ามากที่สุด คือ มีการจัดเตรียมด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ได้อย่างเพียงพอ ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.76)

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ด้านการนำหลักสูตรไปใช้เป็นรายข้อ

ข้อที่	ด้านการนำหลักสูตรไปใช้	n=108		ระดับ
		$\bar{X}$	(S.D.)	
1.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้	4.69	0.51	มากที่สุด
2.	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นรายบุคคล เหมาะสมแต่ละประเภทความพิการ	4.64	0.48	มากที่สุด
3.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	4.64	0.52	มากที่สุด
4.	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่ยึดความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็ก ให้ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการ	4.67	0.47	มากที่สุด
5.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างอิสระ	4.53	0.54	มากที่สุด
6.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข	4.56	0.53	มากที่สุด

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	ด้านการนำหลักสูตรไปใช้	n=108		ระดับ
		$\bar{X}$	(S.D.)	
7.	จัดให้มีเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาการศึกษา อย่างเพียงพอ เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.41	0.64	มาก
8.	ครูใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการ จัดทำสารสนเทศ สื่อ แหล่งการเรียนรู้	4.54	0.52	มากที่สุด
9.	มีกระบวนการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียนตาม สภาพจริงเป็นรายบุคคล ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ใน แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)	4.40	0.63	มาก
10.	ครูใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการ จัดทำสารสนเทศ สื่อ แหล่งการเรียนรู้	4.50	0.56	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.56	0.44	มากที่สุด

จากตาราง 11 แสดงว่า สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็ก ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ด้านการ นำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$, S.D.=0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่ามากที่สุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่าง หลากหลายตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.69$, S.D.=0.51) รองลงมา คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่ยึดความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็ก ให้ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และ ทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการ ($\bar{X}=4.67$, S.D.=0.47) ส่วนข้อที่มีค่ามาก คือ มีกระบวนการ วัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียนตามสภาพจริงเป็นรายบุคคล ตามจุดประสงค์ที่กำหนด ไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.63)

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล	n=108		ระดับ
		$\bar{X}$	(S.D.)	
1.	เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู มีส่วนร่วมในการวัดผล และประเมินผล	4.65	0.50	มากที่สุด
2.	ใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินที่หลากหลายสอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้	4.36	0.73	มาก
3.	มีการนำผลการเรียนรู้ไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	4.50	0.59	มากที่สุด
4.	ให้บุคลากรร่วมกันกำหนดความต้องการในการรับ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร	4.54	0.62	มากที่สุด
5.	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร	4.44	0.65	มาก
6.	มีการแจ้งวัน เวลาที่จะนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การใช้หลักสูตรแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.52	0.56	มากที่สุด
7.	มีการดำเนินการให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง	4.41	0.68	มาก
8.	มีการจัดนิเทศภายในอย่างกัลยาณมิตร ด้วยบรรยากาศ ของความร่วมมือของทุกฝ่าย	4.45	0.60	มากที่สุด
9.	มีการนำผลการนิเทศมาชี้แจงให้บุคลากรในสถานศึกษา ทราบ เพื่อการนำมาปรับปรุงและพัฒนา	4.36	0.65	มาก
10.	นำข้อมูลย้อนกลับและผลการประเมินมาใช้ในการตัดสินใจ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.43	0.62	มาก
รวมเฉลี่ย		4.47	0.53	มาก

จากตาราง 12 แสดงว่า สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.47$, S.D.=0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่ามากที่สุด คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู มีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X}=4.65$, S.D.=0.50) รองลงมา คือ ให้บุคลากร

ร่วมกันกำหนดความต้องการในการรับการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร ($\bar{X}=4.54$, S.D.=0.62) ส่วนข้อที่ค่ามาก คือ มีการนำผลการนิเทศมาชี้แจงให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบ เพื่อการนำมาปรับปรุงและพัฒนา ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.65)

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	n=108		ระดับ
		$\bar{X}$	(S.D.)	
1.	มีการนำข้อมูลสำคัญมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนา	4.42	0.67	มาก
2.	ดำเนินการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาทุกปีการศึกษา	4.51	0.59	มากที่สุด
3.	จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นประจำทุกปีการศึกษา	4.37	0.61	มาก
4.	มีการนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการของการบริหารหลักสูตรให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ	4.50	0.59	มากที่สุด
5.	นำข้อมูลและปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	4.50	0.57	มากที่สุด
6.	นำสภาพความต้องการของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร	4.44	0.60	มาก
7.	ครูในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร	4.51	0.56	มากที่สุด
8.	มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	4.27	0.78	มาก
9.	มีการนำผลการวิจัยมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสม	4.29	0.76	มาก
10.	มีการปรับปรุงและพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อนำข้อมูลและปัญหามาพัฒนาในปีต่อไป	4.47	0.59	มาก
รวมเฉลี่ย		4.43	0.55	มาก

จากตาราง 13 แสดงว่า สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ด้านการปรับปรุง

และพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.43$, S.D.=0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่ามากที่สุด คือ ดำเนินการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาทุกปีการศึกษา และครูในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=4.51$, S.D.=0.56) รองลงมา คือ มีการนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการของการบริหารหลักสูตรให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ และนำข้อมูลและปัญหาการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาไปปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.59) ส่วนข้อที่มีค่ามากที่สุด คือ มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและผลการใช้หลักสูตรของ สถานศึกษา ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.78)

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหาร หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ด้านการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา เป็นรายข้อ

ข้อที่	ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	n=108		ระดับ
		$\bar{X}$	(S.D.)	
1.	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน	4.57	0.55	มากที่สุด
2.	มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการ ประกันคุณภาพภายในที่ชัดเจน	4.53	0.59	มากที่สุด
3.	มีการให้ความรู้แก่ครูในเรื่องหลักสูตรเพื่อการประกัน คุณภาพภายในอย่างสม่ำเสมอ	4.43	0.67	มาก
4.	จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ เอกสาร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรในการประกัน คุณภาพภายใน	4.34	0.63	มาก
5.	มีการกำหนดและประกาศค่าเป้าหมายตามมาตรฐาน การศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษเพื่อการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษาทุกปีการศึกษา	4.52	0.57	มากที่สุด
6.	มีการ กำกับ ติดตามการดำเนินงานเพื่อกระตุ้นและส่งเสริม การดำเนินงานตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร	4.49	0.57	มาก
7.	มีการประเมินองค์การด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร และจัดทำรายงานการประเมินตนเองเสนอสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษทุกปีการศึกษา	4.57	0.53	มากที่สุด

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อที่	ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	n=108		การแปลผล
		$\bar{X}$	(S.D.)	
8.	มีการนำผลการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง	4.51	0.52	มากที่สุด
9.	มีการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในด้านการจัดการ เรียนรู้ตามหลักสูตร และเตรียมความพร้อมสำหรับการ ประกันคุณภาพภายนอก	4.51	0.57	มากที่สุด
10.	มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร อย่างต่อเนื่อง	4.43	0.62	มาก
รวมเฉลี่ย		4.49	0.48	มาก

จากตาราง 14 แสดงว่า สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$, S.D.=0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่ามากที่สุด คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน และมีการประเมินองค์กรด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร และจัดทำรายงานการประเมินตนเองเสนอสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษทุกปีการศึกษา ($\bar{X}=4.57$, S.D.=0.55) รองลงมา คือ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพภายในที่ชัดเจน ($\bar{X}=\bar{X} 4.53$, S.D.=0.59) ส่วนข้อที่มีค่ามากที่สุด คือ จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ เอกสาร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรในการประกันคุณภาพภายใน ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.63)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา สถานที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยหาค่าที (t-Test: Independent Sample Test) จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา โดยหาค่าความแปรปรวนทางเดียว F-test (One Way ANOVA)

การวิเคราะห์กรณีกลุ่มเปรียบเทียบแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา สถานที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยหาค่าที่ (t-test: Independent Sample Test) ดังตาราง 15-19

ตาราง 15 แสดงการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามเพศโดยรวมและในแต่ละด้าน

การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	เพศ				t	p
	ชาย (n=29)		หญิง (n=79)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.60	0.47	4.59	0.38	0.17	0.87
2. ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	4.51	0.44	4.36	0.53	1.35	0.18
3. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้	4.63	0.46	4.53	0.43	1.13	0.26
4. ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล	4.64	0.49	4.40	0.53	2.12*	0.03
5. ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.46	0.65	4.42	0.51	0.39	0.70
6. ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.64	0.41	4.44	0.49	1.98*	0.05
รวม	4.58	0.49	4.46	0.48	1.19	0.40

จากตาราง 15 แสดงว่าครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล และด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่าง

ตาราง 16 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและในแต่ละด้าน

การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	ระดับการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี (n=91)		สูงกว่าปริญญาตรี(n=17)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.60	0.40	4.52	0.44	0.70	0.96
2. ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	4.40	0.49	4.40	0.61	0.68	0.45
3. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้	4.60	0.42	4.50	0.49	0.51	0.41
4. ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล	4.50	0.52	4.40	0.52	0.81	0.54
5. ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.50	0.54	4.22	0.57	1.62	0.99
6. ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.50	0.47	4.40	0.49	1.23	0.64
รวม	4.50	0.41	4.40	0.47	1.03	0.93

จากตาราง 16 แสดงว่าครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 17 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางจำแนกตามสถานที่ปฏิบัติงาน โดยรวมและในแต่ละด้าน

การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	สถานที่ปฏิบัติงาน				t	P
	ศูนย์ฯ ดินแดง (n=68)		หน่วยบริการ (n=40)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.64	0.40	4.26	0.46	3.50*	.00
2. ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	4.42	0.45	4.06	0.60	3.67*	.00
3. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้	4.59	0.40	3.79	0.49	7.98*	.00
4. ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล	4.51	0.49	3.65	2.58	8.40*	.00
5. ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.42	0.47	3.82	0.48	6.96*	.00
6. ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.53	0.43	4.00	0.55	6.23*	.00
รวม	4.52	0.46	4.44	0.87	8.42*	0.0

จากตาราง 17 แสดงว่าครูที่มีสถานที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 18 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและในแต่ละด้าน

การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	ตำแหน่ง				t	P
	ข้าราชการ (n=59)		พนักงานราชการ และครูอัตราจ้าง (n=49)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.61	0.43	4.57	0.38	0.50	0.62
2. ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	4.38	0.56	4.42	0.44	-0.38	0.71
3. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้	4.60	0.45	4.50	0.42	1.18	0.24
4. ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล	4.42	0.57	4.52	0.46	-1.00	0.32
5. ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.40	0.63	4.47	0.45	-0.64	0.52
6. ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.49	0.53	4.48	0.40	-0.12	0.90
รวม	4.48	0.46	4.49	0.38	-0.12	0.90

จากตาราง 18 แสดงว่าครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 19 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและในแต่ละด้าน

การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	ประสบการณ์ทำงาน				t	P
	1-2 ปี (n=46)		3 ปี ขึ้นไป (n=62)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.63	0.38	4.56	0.43	0.82	0.41
2. ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	4.38	0.52	4.41	0.51	-0.31	0.76
3. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้	4.54	0.42	4.57	0.45	-0.31	0.76
4. ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล	4.49	0.55	4.45	0.51	0.38	0.70
5. ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.54	0.51	4.35	0.57	1.83	0.07
6. ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.50	0.47	4.48	0.49	0.27	0.79
รวม	4.51	0.41	4.67	0.43	0.54	0.59

จากตาราง 19 แสดงว่าครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์กรณีกลุ่มเปรียบเทียบมากกว่า 2 กลุ่ม ดังนี้

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของความแปรปรวนโดยใช้สถิติเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe' ดังตาราง 20-28

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครู ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตาม คุณวุฒิการศึกษา โดยรวมและในแต่ละด้าน

การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	คุณวุฒิการศึกษา					
	การศึกษาพิเศษ		นักสหวิชาชีพ		การศึกษา อื่น ๆ	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.81	0.25	4.44	0.42	4.58	0.41
2. ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	4.73	0.33	4.14	0.57	4.40	0.45
3. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้	4.76	0.33	4.42	0.45	4.55	0.44
4. ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล	4.67	0.37	4.19	0.61	4.54	0.46
5. ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.60	0.46	4.33	0.60	4.40	0.54
6. ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.68	0.42	4.30	0.57	4.52	0.40
รวม	4.71	0.29	4.30	0.48	4.50	0.38

จากตาราง 20 แสดงว่า ครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ที่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ คุณวุฒินักสหวิชาชีพ และคุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ มีความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง โดยรวมเรียงลำดับดังนี้ คุณวุฒิการศึกษาพิเศษอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.71$, S.D.=0.29) คุณวุฒินักสหวิชาชีพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.48) และคุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.38)

ตาราง 21 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา โดยรวมและในแต่ละด้าน

การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.89	2	.94	6.30*	.013
	ภายในกลุ่ม	15.75	105	.15		
	รวม	17.64	107			
2. ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	4.65	2	2.32	10.57*	.010
	ภายในกลุ่ม	23.08	105	.22		
	รวม	27.74	107			
3. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้	ระหว่างกลุ่ม	1.63	2	.82	4.56*	.013
	ภายในกลุ่ม	18.81	105	.18		
	รวม	20.44	107			
4. ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	3.57	2	1.78	7.18*	.011
	ภายในกลุ่ม	26.09	105	.25		
	รวม	29.66	107			
5. ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.03	2	.52	5.72*	.007
	ภายในกลุ่ม	31.50	105	.30		
	รวม	32.53	107			
6. ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.97	2	.99	4.62*	.012
	ภายในกลุ่ม	22.48	105	.21		
	รวม	24.45	107			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.20	2	1.10	6.86*	.002
	ภายในกลุ่ม	16.86	105	.16		
	รวม	รวม	19.07	107		

จากตาราง 21 แสดงว่าครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ที่มีคุณวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความ

ต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็น ของครู ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา โดยรวม เป็นรายคู่

คุณวุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	การศึกษาพิเศษ	นักสหวิชาชีพ	การศึกษาอื่น ๆ
การศึกษาพิเศษ	4.71	-	0.41*	0.21*
นักสหวิชาชีพ	4.30		-	-0.20
การศึกษาอื่น ๆ	4.50			-

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 แสดงว่าครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ มีความคิดเห็นในการบริหาร หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 โดยรวมแตกต่างกับครูที่มีคุณวุฒินักสหวิชาชีพ และคุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็น ของครู ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นรายคู่

คุณวุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	การศึกษาพิเศษ	นักสหวิชาชีพ	การศึกษาอื่น ๆ
การศึกษาพิเศษ	4.81	-	0.37*	0.23
นักสหวิชาชีพ	4.44		-	-0.14
การศึกษาอื่น ๆ	4.58			-

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 แสดงว่า ครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ มีความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ต่างกับครูที่มีคุณวุฒินักสหวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 24 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครู ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา เป็นรายคู่

คุณวุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	การศึกษาพิเศษ	นักสหวิชาชีพ	การศึกษาอื่น ๆ
		4.73	4.14	4.40
การศึกษาพิเศษ	4.73	-	0.59*	0.33*
นักสหวิชาชีพ	4.14		-	-0.26*
การศึกษาอื่น ๆ	4.40			-

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 24 แสดงว่า ครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษมีความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา แตกต่างกับครูที่มีคุณวุฒินักสหวิชาชีพและการศึกษาอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีคุณวุฒินักสหวิชาชีพมีความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา แตกต่างกับครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 25 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นรายคู่

คุณวุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	การศึกษาพิเศษ	นักสหวิชาชีพ	การศึกษาอื่น ๆ
		4.73	4.42	4.55
การศึกษาพิเศษ	4.76	-	0.34*	0.21
นักสหวิชาชีพ	4.42		-	-0.13
การศึกษาอื่น ๆ	4.55			-

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 25 แสดงว่า ครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ มีความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ แตกต่างกับครูที่มีคุณวุฒินักสหวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่าง

ตาราง 26 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ด้านการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผล เป็นรายคู่

คุณวุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	การศึกษาพิเศษ	นักสหวิชาชีพ	การศึกษาอื่น ๆ
		4.67	4.19	4.54
การศึกษาพิเศษ	4.67	-	0.48*	0.13
นักสหวิชาชีพ	4.19		-	-0.35*
การศึกษาอื่น ๆ	4.54			-

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 26 แสดงว่าครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษมีความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล แตกต่างกับครูที่มีคุณวุฒินักสหวิชาชีพ อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีคุณวุฒินักสหวิชาชีพมีความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล แตกต่างกับครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 27 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา เป็นรายคู่

คุณวุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	การศึกษาพิเศษ	นักสหวิชาชีพ	การศึกษาอื่น ๆ
การศึกษาพิเศษ	4.60	-	0.27*	0.20
นักสหวิชาชีพ	4.33		-	-0.07
การศึกษาอื่น ๆ	4.40			-

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 27 แสดงว่าครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ มีความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา แตกต่างกับครูที่มีคุณวุฒินักสหวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 28 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครู คุนยการศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นรายคู่

คุณวุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	การศึกษาพิเศษ	นักสหวิชาชีพ	การศึกษาอื่น ๆ
		4.68	4.30	4.52
การศึกษาพิเศษ	4.68	-	0.38*	0.16
นักสหวิชาชีพ	4.30		-	-0.22
การศึกษาอื่น ๆ	4.52			-

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 28 แสดงว่า ครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ มีความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แตกต่างกับครูที่มีคุณวุฒินักสหวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน คุณวุฒิการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ มีรายละเอียด ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา 3) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ 4) ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล 5) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และ 6) ด้านการประกันคุณภาพภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา

- 1.1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้กับครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รองลงมา คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักสูตรสถานศึกษามีการกำหนดวิธีการวัดผลประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย

1.2 ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ จัดให้มีแผนงานการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการจัดเตรียมค่านาอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ได้อย่างเพียงพอ

1.3 ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่ยึดความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็ก ให้ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีกระบวนการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียนตามสภาพจริงเป็นรายบุคคล ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

1.4 ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู มีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผล รองลงมา คือ ให้บุคลากรร่วมกันกำหนดความต้องการในการรับการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินที่หลากหลายสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และมีการนำผลการนิเทศมาชี้แจงให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบ เพื่อการนำมาปรับปรุงและพัฒนา

1.5 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ดำเนินการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาทุกปีการศึกษา และครูในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร รองลงมา คือ มีการนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการของการบริหารหลักสูตรให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ และนำข้อมูลและปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา

1.6 ด้านการประกันคุณภาพภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน และมีการประเมินองค์กรด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร และจัดทำรายงานการประเมินตนเองเสนอสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษทุกปีการศึกษา รองลงมา คือ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพภายในที่ชัดเจน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ เอกสาร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรในการประกันคุณภาพภายใน

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานคุณวุฒิ การศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน

2.1 ครูเพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศกำกับติดตาม และประเมินผล และด้านการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่าง

2.2 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่มีสถานที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง โดยรวมและในด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.5 ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.6 ครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ

ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษแตกต่างกับครูที่มีคุณวุฒินักศึกษาวิชาชีพและครูคุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ

อภิปรายผล

จากการวิจัยการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญที่ควรอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีกระบวนการบริหารหลักสูตร โดยครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งพัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความสุข เหมาะสมตามพัฒนาการ ตามกระบวนการบริหารหลักสูตรทุกขั้นตอน ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนการใช้หลักสูตร ของสถานศึกษาการนำหลักสูตรไปใช้ การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 7-73) ได้กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษาเป็นการดำเนินการของผู้บริหาร คณะครู และผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ การบริหารสถานศึกษาครอบคลุมงานด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุนพริก พรชนะวัฒนา (2562) ศึกษาเรื่องการบริหารหลักสูตรปฐมวัย ของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพะเยา ผลการวิจัย พบว่า การบริหารหลักสูตรปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพะเยา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา ประมาะยัง (2560) ศึกษาเรื่องการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 32 พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูโดยรวม อยู่ในระดับมาก

สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร มีประเด็นอภิปราย ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

จากการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ หลักการจุดมุ่งหมาย กลุ่มเป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามประเภทความพิการ การจัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัดสภาพที่พึงประสงค์ จัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการสอนรายบุคคล คำอธิบายรายวิชา และเกณฑ์การวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางดำเนินงานการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 13-20) โดยมีแนวทาง คือ 1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา 2) กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3) การกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วง และสัดส่วนเวลาเรียน 4) การจัดทำสาระของหลักสูตร 5) การออกแบบการเรียนรู้ 6) การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 7) กำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์การตัดสิน เอกสารหลักฐานการศึกษา และ 8) พัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (รังสันต์ โยศรีคุณ, 2556) ศึกษาเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ มีระดับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา กาญจนารักษ์ (2553) ศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ระดับของปัจจัยการบริหารของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา

จากการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการเตรียมการหรือวางแผนในการจัดสรรงบประมาณ อาคารสถานที่มีวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร การจัดหาหรือเลือกใช้และพัฒนาสื่ออย่างเพียงพอ มีการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายโดยเน้นผู้เรียน

เป็นสำคัญตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นรายบุคคล สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการวางแผนด้านการวิจัย การวัดและประเมินผล และมีการวางแผนด้านการนิเทศกำกับติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชำรง บัวศรี (2532) ได้กล่าวว่า การเตรียมการก่อนนำหลักสูตรไปใช้ดำเนินการโดยมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรการเตรียมบุคลากร การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ การเตรียมอาคารสถานที่ การเตรียมระบบบริหารของสถานศึกษา การเตรียมงบประมาณ ค่าใช้จ่าย การเตรียมปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู และการเตรียมชุมชนและสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา กาญจนารักษ์ (2553) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ด้านการนำหลักสูตรไปใช้

จากการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายโดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง ครูใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการจัดทำสารสนเทศ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะชีวิตให้อยู่รวมในสังคมอย่างมีความสุข ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคลตามความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และจัดระบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน และถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ โบแชมป์ (Beauchamp, 1975 อ้างอิงใน ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, 2551) กล่าวว่า สิ่งแรกที่ต้องทำคือ ครูผู้นำหลักสูตรไปใช้มีหน้าที่แปลงหลักสูตรไปสู่การสอน โดยใช้หลักสูตรเป็นหลักในการพัฒนาวิธีการสอน สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการนำหลักสูตรไปใช้ให้เห็นผลตามเป้าหมาย คือ ครูผู้สอนควรมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตร ผู้บริหาร ครูใหญ่ต้องเห็นความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณ อนุอัน (2559) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ อยู่ในระดับมาก ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน

1.4 ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล

จากการวิจัย สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล ในภาพรวม อยู่ในระดับมากทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมมือกันจัดทำแผนงานโครงการนิเทศ กำกับ ติดตามพร้อมทั้งประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยการใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินที่หลากหลายสอดคล้องกับตัวชี้วัดความสำเร็จจากการนิเทศภายในอย่างกัลยาณมิตร ด้วยบรรยากาศของความร่วมมือของทุกฝ่าย มีการจัดทำรายงานการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลและเปรียบเทียบกับกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง นำข้อมูลย้อนกลับและผลการประเมินมาใช้ในการตัดสินใจ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2555) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกลไกสำคัญยิ่งของการบริหารและจัดการหลักสูตรให้ประสบความสำเร็จ มีงานวิจัยจำนวนมากที่ชี้ให้เห็นความจำเป็นของการนิเทศทั้งในโรงเรียนและในห้องเรียน ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร การยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน และการพัฒนาครู เนื่องจากมีการปฏิรูปการศึกษาและจะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ทางการศึกษา โดยนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในขณะเดียวกันการศึกษาก็จะต้องมีบทบาทในหลายมิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทธา โง้วอมราภรณ์ (2557) ศึกษาเรื่องการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน พบว่า พบว่า 1) ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร กำกับ ติดตาม และนิเทศการใช้หลักสูตรและมีการประเมินการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก โดยนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรทุกปีการศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชชา ยศอ่อน (2555) ศึกษาเรื่องการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ด้านนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

จากการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้นำข้อมูลย้อนกลับและผลของการประเมินมาใช้ประกอบในการตัดสินใจ ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องรวดเร็ว คุ่มค่า และเพิ่มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น บนฐานข้อมูลของระบบสารสนเทศ และมีการกระตุ้นให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิด

ของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2555) กล่าวว่า การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา อย่างสม่ำเสมอจึงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากบริบทที่แวดล้อมสถานศึกษามีความเปลี่ยนแปลง อย่างต่อเนื่องทุกด้าน การพัฒนาหลักสูตรแต่ละครั้งจะมีระยะเวลาห่างกันนานเท่าใด ขึ้นอยู่กับ ความหนักเบาของผลกระทบ ลักษณะความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ภาวะเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ตลอดจนความต้องการของสังคมและชุมชน แต่โดยทั่วไปหลักสูตรควร ได้รับการพัฒนาภายในระยะเวลา 5 ปี หลังจากมีการใช้หลักสูตร เมื่อมีการพัฒนาหรือ ปรับปรุงหลักสูตร ก็จะต้องให้ครูต้องปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของตน เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรา ไงวอมราภรณ์ (2557) ศึกษาเรื่องการบริหารหลักสูตร พบว่า ผู้บริหารและผู้มีส่วน เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร กำกับ ติดตาม และนิเทศการใช้หลักสูตรและมีการประเมิน การใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก โดยนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ทุกปีการศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรวดี พวงจันทร์ และนพดล เจนอักษร (2554) ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และจะต้องสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ และเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติของการศึกษา ผู้สอนต้องปรับปรุงกระบวนการสอนและ ประเมินกระบวนการสอนของตนเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงและ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมส่งผลให้การศึกษา จะเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

1.6. ด้านการประกันคุณภาพภายใน

จากการวิจัย การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษ ด้านการประกันคุณภาพภายใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และรายงานผล การประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อต้นสังกัด เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านผู้เรียน ด้านการบริหาร จัดการ และด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง เป็นการสร้างความ มั่นใจให้กับผู้รับบริการ ว่าการดำเนินการจัดการศึกษา มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ต่อผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นการสร้างระบบและกลไกในการพัฒนา ติดตามตรวจสอบและ ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและระดับคุณภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถานศึกษาและหรือหน่วยงานต้นสังกัดและให้ถือว่าการประกันคุณภาพ

ภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา สุทธิ (2555) ศึกษาเรื่องการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของ สถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเมืองบุรีรัมย์ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า ภารกิจที่ต้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา ได้แก่ การจัดทำรายงานประจำปี (SAR) และการกำกับ ดูแลคุณภาพ ได้แก่ นิเทศติดตามการใช้หลักสูตร และการประกันคุณภาพภายใน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดา ใจตรง (2553) ศึกษาเรื่องการบริหารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของโรงเรียน ต้นแบบการใช้หลักสูตรจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัย พบว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีการ ดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ การกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา มีการนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตร การประกันคุณภาพภายใน การวิจัยและติดตามการใช้ หลักสูตร

2. การเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความ ต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ ทำงานคุณวุฒิการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน

2.1 จำแนกตามเพศ พบว่า ครูที่เพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ ครูเพศชายและครูเพศหญิงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เพราะมี สภาพการบริหารสอดคล้องกับศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการอบรมการใช้หลักสูตร การศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีการกำหนดแนวทางการใช้งาน หลักสูตรเป็นรูปแบบเดียวกัน รวมถึงมีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ ทำให้เกิดความเสมอภาคกันในการเตรียมความพร้อมให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในใช้หลักสูตร ทั้งนี้ครูเพศชาย และครูเพศหญิง ได้ปฏิบัติงานในสถานที่แห่งเดียวกันจึงมีทัศนคติค่านิยมที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐนันท์ เล็กมาก และรัตนา กาญจนพันธ์ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรีและ สูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็ก

ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการจัดกิจกรรมประจำวันที่ช่วยฝึกกระตุ้นพัฒนาการของเด็กอย่างเป็นองค์รวม เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรวดี พวงจันทร์ และนพดล เจนอักษร (2554) ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาระดับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า การเปรียบเทียบ ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ครูที่มีตำแหน่ง ข้าราชการ พนักงานราชการ และครูอัตราจ้าง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็ก ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จัดให้ครูผู้สอนมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอน รายบุคคล (IIP) ด้วยตนเอง เพื่อนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กตามเป้าหมาย สอดคล้องกับ หลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรวดี พวงจันทร์ และนพดล เจนอักษร (2554) ได้วิจัย เรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า การเปรียบเทียบของการบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.4 ประสบการณ์ทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-2 ปี และ 3 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีประสบการณ์ในการทำงานใกล้เคียงกัน และศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ โดยการเยี่ยมชั้นเรียนและช่องทางออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรวดี พวงจันทร์ และนพดล เจนอักษร (2554) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า การเปรียบเทียบของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.5 จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ มีความ คิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 แตกต่างกับกลุ่มนักสหวิชาชีพ และกลุ่มครูที่มีคุณวุฒิ การศึกษาอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ ได้รับการศึกษาตามหลักสูตรที่มีความเฉพาะเกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

โดยตรง จึงเป็นเหตุให้ครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 แตกต่างกับ กลุ่มนักสหวิชาชีพ และกลุ่มครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา ยืนชีวิต และเพ็ญแข ภูผายาง (2564) ศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศัยภูมิ เขต 1 พบว่า ความคิดเห็น ของข้าราชการครูต่อปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาและขนาด โรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.6 จำแนกตามสถานที่ปฏิบัติงาน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็ก ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง แตกต่างกับ ครูที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการ และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง พบว่า ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง มีระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเก็บ รวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 2) การประเมินความสามารถ พื้นฐาน 3) การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล 4) การให้บริการด้วยกิจกรรม ที่เหมาะสม 5) การประเมินความก้าวหน้า 6) การนิเทศ ติดตามประเมินผล และการส่งต่อ การให้บริการที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยยึดหลัก แนวคิดทฤษฎี 6 ประการ คือ 1) อิงพัฒนาการเด็ก “ทั่วไป” 2) แนวคิดทฤษฎีว่าด้วยพฤติกรรม มนุษย์ 3) แนวคิดทฤษฎีการบูรณาการทฤษฎีต่าง ๆ 4) การทำงานพื้นฐานร่วมกับแพทย์ 5) การมีส่วนร่วมของคณะทำงาน และ 6) ยึดครอบครัวเป็นศูนย์กลาง (สำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ, 2551, หน้า 3-4) อีกทั้ง มีการให้บริการจากครูการศึกษาพิเศษ นักวิชาชีพ ทั้งด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย และการบำบัดรักษาตามหลักสูตรสถานศึกษา ที่หลากหลายมากกว่าหน่วยบริการที่อยู่ตามเขตพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งมีข้อจำกัดในเรื่องของครู บุคลากร และนักสหวิชาชีพ มิใช่เพียงพอต่อการให้บริการ สถานที่ให้บริการที่คับแคบ งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินงานมีจำกัด เป็นต้น จึงส่งผลให้ ครูในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็ก ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง แตกต่างกับ ครูที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เหมือนฝัน วงเดช (2562) ได้ศึกษา

เรื่องการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยเรื่องการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ภาพรวมสภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ดังนั้น ศูนย์การศึกษาพิเศษควรมีการนำข้อมูลจากการประเมินหลักสูตรมาใช้ โดยจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นประจำทุกปีการศึกษา ครูในศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำผลการวิจัยมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะรายด้าน

1.1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักสูตรสถานศึกษา มีการกำหนดวิธีการวัดผลประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย ดังนั้น ศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรมีการได้เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง ครูห้องแรกรับ ครูผู้รับผิดชอบหลักหัวหน้าสายชั้น หัวหน้างาน ผู้บริหารสถานศึกษา ได้มีการจัดการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย อาทิ การสังเกต การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง จัดตั้งคณะกรรมการวัดผลประเมินผลการศึกษาของศูนย์ฯ

1.2 ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการจัดเตรียมด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ได้อย่างเพียงพอและมีการจัดสรรเวลาให้ครูได้วางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันมีการพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ดังนั้น ศูนย์การศึกษาพิเศษควรจัดสรรงบประมาณในการจัดอาคารสถานที่และวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีการศึกษาอย่างเพียงพอ

1.3 ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีกระบวนการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียนตามสภาพจริงเป็นรายบุคคล ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ดังนั้น ศูนย์การศึกษาพิเศษควรกำหนดจุดมุ่งหมายระยะสั้น ตามสภาพความเป็นจริง ไม่ควรกำหนดไว้สูงหรือต่ำเกินไป เนื่องจากผู้เรียนไม่สามารถปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย

1.4 ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการนำผลการนิเทศมาชี้แจงให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบ เพื่อการนำมาปรับปรุงและพัฒนา ดังนั้น ศูนย์การศึกษาพิเศษควรมีการจัดทำคู่มือการใช้งานหลักสูตร จัดทำเอกสารแบบฟอร์มการนิเทศการใช้หลักสูตร ประสานงานกับครูเพื่อพัฒนาการนิเทศการกำกับติดตามประเมินผล การใช้หลักสูตรให้เกิดประสิทธิภาพ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีการสรุปรายงานผลการนิเทศและนำไปปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

1.5 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ดังนั้น ศูนย์การศึกษาพิเศษควรมีส่งเสริมให้ครูมีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน ทำให้ครูเกิดความตั้งใจในการสอน มีความสนใจใฝ่เรียนรู้ มีการค้นคว้าสืบค้นข้อมูล มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการแสวงหาคำตอบ มีการทำงานร่วมกันเป็นทีมกับสหสาขาวิชาชีพ มีการวางแผนการทำงานเป็นระบบตามระเบียบวิธีการทางการวิจัย เกิดความสามัคคีในการทำงาน

1.6 ด้านการประกันคุณภาพภายใน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ เอกสาร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์เพื่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรในการประกันคุณภาพภายใน ดังนั้น ศูนย์การศึกษาพิเศษควรมีการจัดเตรียม จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ โดยมีการสำรวจความต้องการ แล้วจึงรายงานความต้องการ และจัดสรรงบประมาณที่ได้รับสนับสนุนมาจากเงินบริจาคจากผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชน หรือองค์กรเอกชน คัดเลือกสื่อที่มีลักษณะคุณภาพดี คงทน แข็งแรง ปลอดภัย ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

2.1 ครูที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง แตกต่างกับครูที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการ ดังนั้น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จึงควรมีการจัดเตรียมด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ได้อย่างเพียงพอ

2.2 ครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ มีความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง แตกต่างกับ ครูที่มีคุณสหวิชาชีพและครูคุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ ดังนั้น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จึงควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา การนำหลักสูตรไปใช้ การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาหลักสูตรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ อื่น ๆ โดยเฉพาะศูนย์ ฯ เขตการศึกษา
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษพุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง
3. ควรวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษพุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **แนวทางการจัดทำหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560–2564)**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กล้า ทองขาว. (2538). **รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาแรงงานเยาวชนไร้ทักษะในโรงงานอุตสาหกรรม**. นนทบุรี: ฝ่ายพัฒนาและเผยแพร่งานวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กิติมา สุรสนธิ. (2541). **ความรู้ทางการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คัมภีร์ แอศิริ. (2553). **การจัดการบริหารหลักสูตรจินตคณิตของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา**. ปริญญาโท กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- จิราวดี พวงจันทร์ และนพดล เจนอักษร. (2554). การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 2(1), 70–80.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). **การพัฒนาหลักสูตร**. มหาสารคาม: ที่ติวพี.
- ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ และณรงค์ เทียนสง. (2521). **ประชากรศาสตร์และประชากรศึกษา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2551). **ทฤษฎีการบริหารตามแนวคิดของปราชญ์ตะวันตก**. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รัช. (2551). **การบริหารงานวิชาการ (พิมพ์ครั้งที่ 5)**. บัดดาณี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ณรงค์ อภัยใจ. (2560). **รูปแบบการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ**. วิทยานิพนธ์ ป.ร.ด, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ณัฐนันท์ เล็กมาก และรัตนา กาญจนพันธุ์. (2564). **การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์** สังกัดสำนักงาน

- เขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10.** การค้นคว้าด้วยตนเอง กค.ม., มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ถวัลย์ มาตจรัส, สมถวิล กันภัย และณิชนันท์ ประสงค์. (2551). **นวัตกรรมการศึกษาชุดบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ผู้เรียนและการจัดทำผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามเกณฑ์ใหม่**ของ ก.ค.ศ. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. (2545). **เอกสารชุดฝึกอบรมครู: ประมวลสาระ บทที่ 5 หลักสูตรสถานศึกษา.** ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS.** กรุงเทพฯ: เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- ธำรง บัวศรี. (2532). **ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา.** กรุงเทพฯ: ธนวิซ.
- นิตยา กาญจนารักษ์. (2553). **ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. (2544). **หลักการบริหารการศึกษา.** พิษณุโลก: ภาควิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญกอง พลสมัคร. (2559). **การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). **การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
- ปราณี อนุอัน. (2559). **ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปุนทริก พรชนะวัฒนา. (2562). **การบริหารหลักสูตรปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพะเยา.** การศึกษาอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.

- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). **พุทธวิธีการบริหาร**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชราภรณ์ ปัญญาวุฒิโกธ. (2551). **เต็มเต็มครุปฐมวัย...ด้วยใจ BBL**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้.
- ภัทรา ไงวอมราภรณ์. (2557). **การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา เอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- มงคล ครุฑนาค. (2562). **ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรทวิศึกษาของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36**. การศึกษา อิศระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2555). **การบริหารและการพัฒนาหลักสูตร**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. (2542). **การวิเคราะห์ผู้รับสาร**. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- รังสันต์ โยศรีคุณ. (2556). **การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ**. สารนิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย, นครปฐม.
- วสันต์ ทองไทย. (2556). **การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการ เรียนรู้**. *ครุศาสตร์สาร*, 7(2), 37-46.
- วิชา ยศอ่อน. (2555). **การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). **การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ ปริ้นท์.
- วิทยา สุทธิ. (2555). **การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเมือง บุรีรัมย์ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). **แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา (พิมพ์ ครั้งที่ 8)**. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- ศรียา นิยมธรรม. (2546). **การศึกษาพิเศษ**. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.

- ศักดิ์ดา ใจตรง. (2553). **การบริหารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ศิรินารด นันทวัฒน์กริมย. (2547). **การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล อำเภอเมืองลำพูน**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สังต์ อุทรานันท์. (2532). **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2556). **พระราชบัญญัติการพหุสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). **แนวทางการประกันคุณภาพภายในเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2554). **แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: ศรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2551). **คู่มือการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการสำหรับโรงเรียนเฉพาะความพิการและศูนย์การศึกษาพิเศษ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธรักษาแห่งชาติ.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2562). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562**. กรุงเทพฯ: เอ็น.เอ.รัตนะเทรตตั้ง.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2563). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2563**. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา**

และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สิริภพ เหล่าลาภะ. (2545). **พุทธศาสตร์การเมือง.** กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

สุกัญญา ประมาะยัง. (2560). **การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 32.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.

สุเทพ อ่วมเจริญ. (2557). **การพัฒนาหลักสูตร: ทฤษฎีและการปฏิบัติ.** นครปฐม: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุพัตรา ยืนชีวิต และเพียงแข ภูผายาง. (2564). **ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.

เหมือนฝัน วงเดช. (2562). **การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.

เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2553). **กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แนวคิดสู่ปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.

Beauchamp, G. (1975). **Curriculum Theory** . Itasca: F. E. Peacockr.

DeFleur, M. L. and Ball-Rokeach, S. J. (1996). **Theories of Mass Communication** . London: Longman.

Good, V. C. (1973). **Dictionary of Education** (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.

Spears, H. (1967). **Improving The Supervision of Instruction** . New York: Prentice-Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. รศ.ดร.อัจฉรา วัฒนานรงค์ อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
การบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ
มหาวิทยาลัยพะเยา
2. ผศ.ดร.สมศักดิ์ เอี่ยมคงลี อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษา
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
3. นายชูศักดิ์ ศิริเซียงพิน ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ตามความคิดเห็นของครูของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำนวน 60 ข้อ

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะไม่มีการเปิดเผยใด ๆ ต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด แต่จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในการให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นายยุทธศักดิ์ ภูผารักษ์
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยพะเยา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องวงเล็บ ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
ของท่าน

1. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. ระดับการศึกษา

( ) ปริญญาตรี

( ) สูงกว่าปริญญาตรี

3. ตำแหน่ง

( ) ข้าราชการ

( ) พนักงานราชการและครูอัตราจ้าง

4. ประสบการณ์ทำงาน

( ) 1-2 ปี

( ) 3 ปีขึ้นไป

5. คุณวุฒิการศึกษา

( ) การศึกษาพิเศษ

( ) นักสหวิชาชีพ

( ) การศึกษา อื่น ๆ

6. สถานที่ปฏิบัติงาน

( ) ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง

( ) หน่วยบริการ

ตอนที่ 2 ข้อคำถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา 3) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ 4) ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล 5) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและ 6) ด้านการประกันคุณภาพภายใน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติของท่านตามความเป็นจริง

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา						
1.	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
2.	มีการจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้กับครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					
3.	มีการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ก่อนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
4.	มีการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา ความต้องการของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อนำมาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
5.	มีการกำหนดวิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย กลุ่มเป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน					

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
6.	มีการนำสภาพปัญหาและความต้องการของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มากำหนดหลักการจุดมุ่งหมาย กลุ่มเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา					
7.	หลักสูตรสถานศึกษามีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล					
8.	หลักสูตรสถานศึกษายึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล					
9.	กำหนดให้มีการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีทักษะชีวิต เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข					
10.	หลักสูตรสถานศึกษามีการกำหนดวิธีการวัดผลประเมินผล ด้วยวิธีที่หลากหลาย					
ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา						
1.	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นรายบุคคล					
2.	มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง					
3.	มีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการพัฒนาหลักสูตรและติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร					
4.	มีการสำรวจความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในศูนย์การศึกษาพิเศษอย่างสม่ำเสมอ					
5.	มีการจัดให้มีสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ และเทคโนโลยีการศึกษาอย่างเพียงพอ					
6.	มีการจัดเตรียมด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ได้อย่างเพียงพอ					

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
7.	มีการสร้างเครือข่ายให้เกิดการมีส่วนร่วมและการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา					
8.	มีการจัดสรรเวลาให้ครูได้วางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม					
9.	จัดเตรียมให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน					
10.	จัดให้มีแผนงานการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง					
ด้านการนำหลักสูตรไปใช้						
1.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้					
2.	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นรายบุคคล เหมาะสมแต่ละประเภทความพิการ					
3.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง					
4.	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่ยึดความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็ก ให้ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการ					
5.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างอิสระ					
6.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข					
7.	จัดให้มีเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาการศึกษา อย่างเพียงพอเหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นรายบุคคล					

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
8.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความสามารถปัจจุบัน และความแตกต่างระหว่างบุคคล					
9.	ครูใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการ จัดทำสารสนเทศ สื่อ แหล่งการเรียนรู้					
10.	มีกระบวนการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียนตาม สภาพจริงเป็นรายบุคคล ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ใน แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)					
ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล						
1.	เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู มีส่วนร่วมในการวัดผลและ ประเมินผล					
2.	ใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินที่หลากหลายสอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้					
3.	มีการนำผลการเรียนรู้ไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาการ จัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ					
4.	ให้บุคลากรร่วมกันกำหนดความต้องการในการรับการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร					
5.	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร					
6.	มีการแจ้งวัน เวลาที่จะนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้ หลักสูตรแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา					
7.	มีการดำเนินการให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง					
8.	มีการจัดนิเทศภายในอย่างกัลยาณมิตร ด้วยบรรยากาศของ ความร่วมมือของทุกฝ่าย					
9.	มีการนำผลการนิเทศมาชี้แจงให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนา					
10.	นำข้อมูลย้อนกลับและผลการประเมินมาใช้ในการตัดสินใจ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร						
1.	มีการนำข้อมูลสำคัญมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนา					
2.	ดำเนินการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาทุกปีการศึกษา					
3.	จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นประจำทุกปีการศึกษา					
4.	มีการนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการของการบริหารหลักสูตรให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ					
5.	นำข้อมูลและปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา					
6.	นำสภาพความต้องการของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร					
7.	ครูในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร					
8.	มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา					
9.	มีการนำผลการวิจัยมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสม					
10.	มีการปรับปรุงและพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อนำข้อมูลและปัญหามาพัฒนาในปีต่อไป					
ด้านการประกันคุณภาพภายใน						
1.	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน					
2.	มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพภายในที่ชัดเจน					
3.	มีการให้ความรู้แก่ครูในเรื่องหลักสูตรเพื่อการประกันคุณภาพภายในอย่างสม่ำเสมอ					

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
4.	จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ เอกสาร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรในการประกันคุณภาพภายใน					
5.	มีการกำหนดและประกาศค่าเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษา ของศูนย์การศึกษาพิเศษเพื่อการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาทุกปีการศึกษา					
6.	มีการ กำกับ ติดตามการดำเนินงานเพื่อกระตุ้นและส่งเสริม การดำเนินงานตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร					
7.	มีการประเมินองค์การด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรและ จัดทำรายงานการประเมินตนเองเสนอสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษทุกปีการศึกษา					
8.	มีการนำผลการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง					
9.	มีการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในด้านการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตร และเตรียมความพร้อมสำหรับการประกัน คุณภาพภายนอก					
10.	มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร อย่างต่อเนื่อง					

ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 29 แสดงผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	ความคิดเห็นของ			รวม	เฉลี่ย	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญ					
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา							
1.	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
2.	มีการจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้กับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
3.	มีการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ก่อนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
4.	มีการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา ความต้องการของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อนำมาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
5.	มีการกำหนดวิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย กลุ่มเป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน	0	+1	+1	+2	0.67	ใช้ได้
6.	นำสภาพปัญหาและความต้องการของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มากำหนดหลักการ จุดมุ่งหมาย กลุ่มเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
7.	หลักสูตรสถานศึกษามีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
8.	หลักสูตรสถานศึกษายึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
9.	กำหนดให้มีการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีทักษะชีวิต เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
10.	หลักสูตรสถานศึกษามีการกำหนดวิธีการวัดผลประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	ความคิดเห็นของ			รวม	เฉลี่ย	สรุปผล
		เชี่ยวชาญ					
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา							
11.	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
12.	มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
13.	มีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการพัฒนาหลักสูตรและติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
14.	มีการสำรวจความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในศูนย์การศึกษาพิเศษอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
15.	มีการจัดให้มีสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ และเทคโนโลยีการศึกษาอย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
16.	มีการจัดเตรียมด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ได้อย่างเพียงพอ	0	+1	+1	+2	0.67	ใช้ได้
17.	มีการสร้างเครือข่ายให้เกิดการมีส่วนร่วมและการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
18.	บุคลากรทุกฝ่ายในศูนย์ฯ ให้ความร่วมมือ ดำเนินงานต่าง ๆ ภายในศูนย์การศึกษาพิเศษให้สำเร็จลุล่วง	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
19.	จัดเตรียมให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
20.	จัดให้มีแผนงานการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ด้านการนำหลักสูตรไปใช้							
21.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
22.	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นรายบุคคล เหมาะสมแต่ละประเภทความพิการ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
23.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	ความคิดเห็นของ			รวม	เฉลี่ย	สรุปผล
		เชี่ยวชาญ					
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
24.	ศูนย์การศึกษาพิเศษ สวณกลาง มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่ยึดความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็ก ให้ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
25.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างอิสระ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
26.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
27.	จัดให้มีเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาการศึกษาอย่างเพียงพอ เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
28.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความสามารถ ปัจจุบัน และความแตกต่างระหว่างบุคคล	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
29.	ครูใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการจัดทำสารสนเทศ สื่อ แหล่งการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
30.	มีกระบวนการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียนตามสภาพจริงเป็นรายบุคคล ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล							
31.	เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู มีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผล	0	+1	+1	+2	0.67	ใช้ได้
32.	ใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินที่หลากหลายสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
33.	มีการนำผลการเรียนรู้ไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
34.	ให้บุคลากรร่วมกันกำหนดความต้องการในการรับการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร	0	+1	+1	+2	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	ความคิดเห็นของ			รวม	เฉลี่ย	สรุปผล
		เชี่ยวชาญ					
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
35.	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการใช้หลักสูตร	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
36.	ศูนย์ฯ มีการให้บริการอื่นใดทางการศึกษา โดยมีการปรับเนื้อหาหลักสูตร เทคนิคการสอน และการวัดประเมินผลสำหรับเด็ก ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแต่ละบุคคล	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
37.	มีการดำเนินการให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
38.	มีการจัดนิเทศภายในอย่างกัลยาณมิตร ด้วยบรรยากาศของความร่วมมือของทุกฝ่าย	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
39.	มีการนำผลการนิเทศมาชี้แจงให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบ เพื่อการนำมาปรับปรุงและพัฒนา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
40.	นำข้อมูลย้อนกลับและผลการประเมินมาใช้ในการตัดสินใจ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร							
41.	มีการนำข้อมูลสำคัญมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
42.	ดำเนินการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาทุกปีการศึกษา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
43.	จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นประจำทุกปีการศึกษา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
44.	มีการนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการ ของการบริหารหลักสูตรให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
45.	นำข้อมูลและปัญหาการพัฒนาคุณภาพ การศึกษามาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
46.	นำสภาพความต้องการของผู้เรียนที่มีความ ต้องการจำเป็นพิเศษมากำหนดเป็นแนวทาง ในการพัฒนาหลักสูตร	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
47.	ครูในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง และ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วม ในการพัฒนาหลักสูตร	0	+1	+1	+0	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	ความคิดเห็นของ			รวม	เฉลี่ย	สรุปผล
		เชี่ยวชาญ					
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
48.	มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
49.	มีการนำผลการวิจัยมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
50.	มีการปรับปรุงและพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อนำข้อมูลและปัญหามาพัฒนาในปีต่อไป	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ด้านการประกันคุณภาพภายใน							
51.	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
52.	มีการกำหนดบทบาทหน้าที่คณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพภายในที่ชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
53.	มีการให้ความรู้แก่ครูในเรื่องหลักสูตรเพื่อการประกันคุณภาพภายในอย่างสม่ำเสมอ	0	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
54.	จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ เอกสารสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรในการประกันคุณภาพภายใน	0	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
55.	มีการกำหนดและประกาศค่าเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาทุกปีการศึกษา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
56.	มีการ กำกับ ติดตามการดำเนินงานเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร	0	+1	+1	+2	0.67	ใช้ได้
57.	มีการประเมินองค์การด้านการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ และจัดทำรายงานการประเมินตนเองเสนอสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษทุกปีการศึกษา	0	+1	+1	+2	0.67	ใช้ได้
58.	มีการนำผลการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
59.	มีการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร และเตรียมความพร้อมสำหรับการประกันคุณภาพภายนอก	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	ความคิดเห็นของ			รวม	เฉลี่ย	สรุปผล
		เชี่ยวชาญ					
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
60.	มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินการประกันคุณภาพภายในด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร อย่างต่อเนื่อง	0	+1	+1	+2	0.67	ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ยุทธศักดิ์ ฎาอารักษ์
วัน เดือน ปี เกิด	05 ตุลาคม 2536
สถานที่เกิด	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
วุฒิการศึกษา ที่อยู่ปัจจุบัน	พ.ศ.2560 คบ. (สังคมศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่ 4645 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ถนนดินแดง แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร
ผลงานตีพิมพ์	ยุทธศักดิ์ ฎาอารักษ์ และธารินทร์ รสานนท์. (อยู่ระหว่างการตีพิมพ์). การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร. วารสารศึกษาศาสตร์ มมร, 15(2).
รางวัลที่ได้รับ	-

